Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

היינט 10 זייטען | פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 81 | לאדז, דאנערשטאג, א' ניסן תרצ"ה | דרייצענטער יאהרגאנג | Łódź, Czwartek, 4 kwietnia 1935 r. | № 81

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

וואפענשטילשטאנד אין שטאט=ראט

נאכ'ן עהערנעכטיגען געשלעג האבען די פראקציעס בעשלאסען דערוויל דעם ענין נישט צו בעריהרען. — לאנג=דויערנדע בעראטונג פון די יודישע פראקציעס. — קאנפערענץ פון ראטמאן מינצבערג ביים וואיעוואדע. — די ציוניסטען זענען צו דער נעכטיגער זיצונג נישט געקומען

געשטראכען די סובסידיעס פאר אלע יודישע אינסטיטוציעס

דער אונגעהערטער סקאנדאל און געשלעג, וועל־כע איז ארויסגערופען געווארען דורך די ענדעקעס אויף דער עהערנעכטיגער זיצונג פון שטאט־ראט האט געמאכט א געוואלדיגען רושם אין דער גאנצער שטאט בפרט צווישען די ראטמענער־פראקציעס, וועלכע האבען געמוזט אננעמען א שטעלונג בנוגע זייער וויי־טערדיגער טאקטיק, און צוליב דעם זענען נעכטען א גאנצען טאג פארגעקומען

בעראטונגען פון די פראקציעס

אממייסטען, פערשטעהט זיך, האבען געהאט זיך אפצושטעלען אויף דער לאגע די יודישע פראקציעס, געגען וועלכע ס'ווערט געהעצט, וועלכע מען זידעלט און מען בעליידיגט און וועלכע מ'שלאגט...

אויף נעכטען פארמיטאג איז צונויפגערופען גע־ווארען א בשותפות'דיגע בעראטונג פון אלע יודישע בירגערליכע ראטמענער. ס'האבען אנטייל גענומען אלע ראטמענער פון די פעראייניגטע יודישע פראק־ציעס און פון די ציוניסטען. ס'איז ארומגערעדט גע־ווארען די ערנסטקייט פון דער לאגע. די אלגעמיינע איינשטעלונג איז געווען אזעלכע, אז די יודישע ראט־מענער האבען בכלל מעהר נישט צו טון אויף די זי־צונגען פון שטאט־ראט. וועגען איבערציינגען די ענ־דעקעס איז נישט פארהאן וואס צו רעדען. די בעליי־דיגונגען געגען יודישען פאלק נעמען אן פארמען פון כוליגאנעריי, דערצו איז נאך נישט פארהאן קיין פערזענליכע זיכערקייט פאר די יודישע ראטמענער. ס'איז ארויסגערוקט געווארען דער מאטיוו, אז די „בעבע" שטימען אין דעם גרעסטען טייל געגען די יודישע סובסידיעס, אזוי אז ס'איז זיך אבסאלוט נישטא אויף וואס און וועמען צו שטיצען.

אין מיטען דער בעראטונג זענען אבער אריינ־געטרעטען צוויי נייע אומשטענדען, דער רעגירונגס־קאמיסאר וואיעוואודזקי האט מודיע געווען, אז אויף 7 א זייגער אין אווענד רופט ער צונויף א זיצונג פון די פארזיצערס פון אלע פראקציעס, כדי ארומצורע־דען די לאגע, וועלכע האט זיך געשאפען אין צוזא־מענהאנג מיט די עהערנעכטיגע געשעהענישען און דער צווייטער אומשטאנד, אז דער

ה' וואיעוואדע וועט איפנעהמען דעם פארזיצער פון דער פעראייניגונג פון די יודישע פראקציעס

דעפ. מינצבערג.

צוליב דעם איז די בעראטונג פון די יודישע פראקציעס איבערגעריסען געווארען ביז 8 א זייגער אין אווענד פאר דער זיצונג פון שטאט־ראט, ווען ס'וועלען שוין זיין בעקאנט די רעזולטאטען פון דער קאנפערענץ ביים ה' וואיעוואדע און ביים רעגירונגס קאמיסאר.

די בעראטונג מיט די פארזיצערס פון אלע פראקציעס האט זיך אנגעהויבען 7 א זייגער אין אווענד אין קאבינעט פון רעגירונגס־קאמיסאר. עס זענען אנוועזענד געווען אלע פארזיצערס פון די פראקציעס. דער פערלויף פון די בעראטונגען איז בעשלאסען געווארען צו האלטען אלס פערטרויליך. דאך איז צווישען די זשורנאליסטען באלד געווארען בעקאנט אז צווישען די פראקציעס איז געשלאסען געווארען א מין וואפענשטילשטאנד, וועלכער בעשטעהט דע־רין, אז דער ענין פון די געשעהענישען אויף דער עהערנעכטיגער זיצונג זאל מאמענטאל נישט בע־ריהרט ווערען דורך קיינעם אין שטאט־ראט, ס'זא־לען וועגען דעם נישט אפגעגעבען ווערען קיין שום ערקלערונגען פון די פראקציעס. דער גאנצער ענין זאל דורך א וואך צייט בעטראכט ווערען אין די פראק־ציעס און זאל קומען אויף דער טאג־ארדנונג ערשט די אנדערע וואך. מ'זאל זיך אליין בעמיהען, אז דער ראטמאן קאפטשינסקי, וועלכער האט ארויסגערופען דאס געשלעג זאל עפענטליך בעדויערן זיין טאט.

די בעראטונג האט זיך געענדיגט 8 א זייגער אין אווענד און אין זיצונגס־זאל זענען אריין די ענ־דעקעס און סאציאליסטען. די „בעבע" האט אפגע־האלטען נאך א בעראטונג אין בנין פון שטאט־ראט.

די יודישע פראקציעס האבען זיך בעראטען אין דער קהלה

וועלכע געפינט זיך אין שכנות מיט דעם שטאט־ראט.

אין עטליכע מינוט זענען אריינגעקומען די „בע־בע"־ראטמענער און דער קאמיסאר וואיעוואודזקי האט נישט געעפענט די זיצונג, ווארטענדיג אויף די יודען. ס'איז אבער אוועק א לענגערע צייט און די יו־דען זענען נישט געקומען, אזוי, אז דער קאמיסאר האט געעפענט די זיצונג.

פארן אנהויב פון דער זיצונג איז געווארען בע־קאנט, אז נאך די עהערנעכטיגע געשעהענישען זענען ערנסט צושלאגען געווארען די יודישע ראטמענער מארגאליס און יאעל און ראטמאן ניידער (בעבע), וועלכער האט צופעליג בעקומען מיט א בענקעל אין דער זייט און איז ערנסט קראנק געווארען.

דער קאמיסאר האט אויף יעדען פאל פערשטארקט די זיכערקייט אין זאל, אויפ'ן רעדנער־פולט האט זיך נישט געפונען מעהר קיין פלעשעל מיט וואסער און נישט קיין גלאז. ס'זענען מאביליזירט געווארען אלע וואזשנעס, וועלכע האבען זיך געפונען אין די קא־רידארען און אויף דער גאלעריע.

קאמיסאר וואיעוואודזקי עפענט די זיצונג אהן דעם אנטייל פון די יודישע פראקציעס און גיט אפ פאלגענדע ערקלערונג: איך דריק אויס

מיין טיפסטען בעדויערען

צוליב די געשעהענישען אויף דער זיצונג פון 2 אפ־ריל, וועלכע האט געגעבען אין רעזולטאט 3 צו־שלאגענע ראטמענער. די אומשטענדען פון דער ארויסגערופענער אוואנטורע זענען זעהר קאמפלי־צירט און איך וואלט נישט געוואלט נאך מעהר צו־בלאזען דעם ענין. יעדענפאלס זענען צוויי (??) ראטמענער, וועלכע זענען געווען די דירעקטע שול־דיגע גערופען געווארען צו ארדנונג מיט אריינטרא־גען אין פראטאקאל.

דער גאנצער ענין וועט נאך בעטראכט ווערען אין די בעזונדערע פראקציעס און ערשט די קומענ־דיגע וואך וועט ער קומען אויף דער טאג־ארדנונג. איך ערקלער אבער איצט גאנץ קאטעגאריש, אז איך וועל אפנעמען דאס ווארט ביי יעדען רעדנער, וועל־כער וועט נישט רעדען צו דער זאך, נאר וועט דער־פיהרען צו סקאנדאלען.

דערווייל איז בעקאנט געווארען, אז די בערא־טונג פון די יודישע פראקציעס האט זיך געענדיגט. די ציוניסטישע ראטמענער האבען אויף דער בערא־טונג געהאלטען, אז ס'מוז אומבעדינגט דורך די יו־דישע ראטמענער אויסגעדריקט ווערען א פראטעסט צוליב די עהערנעכטיגע געשעהענישען. היות, ווי קיין דעקלאראציעס קענען נישט אפגעגעבען ווערען צוליב דעם בעשלוס פון די פרעזעסען פון די פראק־ציעס האבען די ציוניסטען געהאלטען, אז מ'דארף נישט קומען צו דער נעכטיגער זיצונג. צו קיין איינ־הייטליכע שטעלונג איז נישט געקומען און די ראט־מענער פון דער פעראייניגונג זענען אוועק צו דער זיצונג. דאגעגען

די ציוניסטען זענען צו דער זיצונג נישט געקומען.

נאכ'ן עפענען די זיצונג גיט די „בעבע" פראק־ציע אפ פאלגענדע ערקלערונג:

אין צוזאמענהאנג מיט'ן אינצידענט צווישען די ראטמענער קאהלערט (דייטש) און טראווקאווסקי (בעבע) האט די פראקציע אויסגעפארשט דעם ענין און איז געקומען צו פאלגענדען בעשלוס. טראווקאווסקי אלס פארזיצער פון קריסטליכען סוח־רים פעראיין האט זיך געווענדעט צו קאהלערט, וועל־כער איז א מיטגליד פון דאזיגען פעראיין מיט א בעמערקונג, אז זיין האנדלונג אין שטאט־ראט איז נישט עטיש. וועגען קיין שום שטייער סאנק־ציעס האט ער נישט גערעדט. ראטמאן טראווקאוו־סקי האט גערעדט אין זיין אייגענעם און נישט אין נאמען פון דער „בעבע"־פראקציע. דעריבער ווערט פעראורטיילט די האנדלונג פון קאהלערטן, וועלכער איז צוגעצויגען געווארען דורך ראטמאן טראווקאווסקי צו געריכטליכע פעראנטווארטליכ־קייט.

נאכדעם ווי נאטשעלניק וויסלאווסקי ענטפערט די רעדנער אויף די פארוואורפען בעתן ביודזשעט צו דער סאציאלער הילפס־אפטיילונג טרעט מען צו צו דער אפשטימונג פון דער דאזיגער אפ־טיילונג.

די פארשלאגען פון ראטמאן האלענדערסקי וועגען העכערען די סומעס אויף צו דערנעהרען קינדער, אויף מלבושים פאר שול־קינדער און פאר מוטערס מיט פיל קינדער ווערען אפגעווארפען.

ראטמאן מילמאן פערטיידיגט

די סובסידיע פאר „טאז"

ער זאגט, אז דאס איז אנ'אינסטיטוציע, וועלכע איז גוט בעקאנט מיט איהרע פראקטישע פראפא־גאנדע און פאפולער ביי די ברייטסטע ארימע יו־דישע מאסען. ווען „טאז" זאל די סובסידיע נישט בעקומען וועט די שטאט מוזען איבערנעהמען איהרע אגענדעס און דאס וועט פיל טייערער קאסטען.

זיין פארשלאג פון 10 טויזענד זל. פאר „טאז" ווערט אפגעווארפען.

ס'ווערט אויך אפגעווארפען דער פארשלאג פון די ראטמענער האלענדערסקי און אדוו. רייצ־מאן אין דער הויך פון 4,400 זל.

דאן ווערען אויך אפגעווארפען די סובסידיעס פאר „דאבראטשינאשטש", מושב זקנים, נותן־לחם, יתומים־הויז (זגערזשער 40), פשיטוליסקא העלע־נובעק, יתומים־הויז פולנאצנא 38, „ניעדאלא־דזיע טשענצא" יוד. פרויען־שוץ־פעראיין א. אז. וו.

ס'ווערט אויך אפגעווארפען דער פארשלאג פון ראטמאן מילמאן צו העכערען די סובסידיע פאר זקנים און נישט פעהיגע צו ארבייט און צו הע־כערען די פאזיציע אויף יודישע הילף פאר עקס־מיסירטע און אנד.

ראטמאן האלענדערסקי פערלאנגט צו הע־כערען די פאזיציע אויף שטיצע פאר עקסמיסירטע. דער פארשלאג ווערט אפגעווארפען דעם זעלבען גורל האט אויך דער פארשלאג פון די סאציאליס־טישע פראקציעס וועגען בעשטימען א גרעסערע סומע געלד אויף ווינטער פאר ארבייטסלאזע.

דאן טרעט מען צו צו דער פאזיציע פאר „ארט". די פאזיציע ווערט פערטיידיגט דורך די ראטמענער דאבראניצקי, האלענדערסקי און אדוו. רייכמאן.

ראטמאן האלענדערסקי ווייזט אן, אז צוליב א גאנצע רייה סיבות האט זיך די עקאנאמישע סטרוק־טור פון דער יודישער בעפעלקערונג אזוי גע־שטאלטעט, אז די יודען געפינען זיך אין נישט פראדוקטיווע פאכען, די געזעלשאפט „ארט" האט טאקע די אויפגאבע צו איבערשיכטען די יודישע בעפעלקערונג, זיי צופאסען צו נייע פאכען און זיי אינדוסטריאליזירען. ער ווייזט אן אויף דער גרויסער ארבייט פון „ארט" און פערלאנגט צו בעשטימען די סובסידיע.

דער בעריהמטער קאפטשינסקי נעמט א ווארט און זאגט, אז „ארט" איז אנ'אינסטיטוציע, וועלכע גיט ארויס פארטאטשעס אין דער זעלבער מיינונג זענען 17 האנדווערקער־קאמערען אין פוילען און בכלל וועלען קיין יודישע אינסטיטוציעס פון אונז קיין סובסידיעס נישט בעקומען, ווייל מיר ווילען טאקע

דעם יודישען האנדעל און די יודישע מלאכה פערניכטען

אדוו. רייכמאן זאגט, אז ס'איז שווער צו רעדען דאמאלס, ווען אלץ וואס מיר זאגען ווערט אויסגעלאכט, מיר. די פארשטעהער פון דער יו־דישער בעפעלקערונג זענען אין דער לאגע, אז מיר מוזען אנפיהרען דעם שווערען קאמף. מיר

(ווייטער זעה 3־טע זייט)

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען מיין ליבער מאן, מיין טייערער און אונפערגעסליכער פאטער, ברודער, שוואגער און אנקעל

נ"ע שמואל דוד רוסינאוו

אין עלטער פון 57 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, דאנערשטאג, דעם 4־טען אפריל (א' דר"ח ניסן) 2 א זייגער בייטאג פון טהרה־הויז. וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די אין טיפען טרויער פערבליבענע פאמיליע.

אידען אפּגעפאָהרען פון ווארשא

וואַרשע, 3 (טעלעפּאָניש)

היינט 5 מיט 10 מינוטען אין אָוונט איז אַרויסגעפאָהרען פון וואַרשאָ דער ענגלישער מי־ניסטער, אנטאָן אידען צוזאַמען מיט די פּערזאָ־נען, וואָס בעגלייטען איהם.

אויפ'ן הויפּט־וואָקזאַל האָבען דעם אָפּפאָה־רענדען מיניסטער בעגלייט דער אויסערן־מיניס־טער בעק, וויצע־מיניסטער שעמבעק, פּוילישער אַמבאַסאַדאָר אין לאָנדאָן ראַטשינסקי, טשעכאָ־סלאָוואַקישער געזאַנדטער אין וואַרשאַ, גירסאַ, מיטגלידער פון דער ענגלישער אַמבאַסאַדע אין וואַר־שאַ, א.א. וו.

ביז דער גרעניץ בעגלייט אידענען דער מיניס־טעריאַל־ראַט, לובאמירסקי.

מינ. אידען וועט בעריכטען
וועגען זיינע נסיעות קיין מאסקווע, ווארשא און פראג

לאָנדאָן, 3 (ספּ. טעל.)

ווי עס דערוויסט זיך די רייטער־אַגענטור, וועט פרייטאָג, דעם 5 ד. ח. פאָרקומען אַ ספּע־ציעלע זיצונג פון קאַבינעט, בכדי אויסצוהערען אַ בעריכט פון מינ. אידענס רייזע קיין מאָסקווע, וואַרשאַ און פּראָג.

סער דזשאָן סיימאַן און אידען זאָלען אַרויס־פאָהרען קיין שטרעזא אין אָנהויב פון דער קומענ־דיגער וואָך. מאַקדאָנאַלדס אַרויספאָהר אַהין ווייזט זיך אַרויס פאַר נישט וואַהרשיינליך.

וואס די דייטשען מיינען
וועגען מינ. אידענס וויזיט אין ווארשא

בערלין, 3 (ספּ. טעל.)

לויט דער מיינונג פונ'ם דייטשען אינפאָר־מאַציאָנס־ביוראָ, שטעלט מיט זיך דער קאָמוניקאַט וועגען די וואַרשאָווער געשפּרעכען נישט פאַר קיין סורפּריז. ער בעווייזט נאָר דעם ריין־אינפאָר־מאַטיווען כאַראַקטער פון די געשפּרעכען מיט אי־דענען, און אַז אין וואַרשאָ זענען נישט אָנגענומען געוואָרען קיין שום בעשלוסען. דעם דאָזיגען קאָ־מוניקאַט קאָן מען בעטראַכטען אַלס אויסדרוק פון נישט־פאַרענדערטקייט פון דער שטעלונג, וואָס די פּוילישע רעגירונג האָט אָנגענומען לגבי דעם ביז־איצטיגען פּראָיעקט פון דעם מזרח־פּאַקט.

וואס זאגט די פראנצויזישע פרעסע?

פּאַריז, 3 (ספּ. טעל.)

די פראַנצויזישע פּרעסע דרוקט אַ רייהע קאָ־מענטאַרען וועגען מינ. אידענס וויזיט אין וואַרשאַ. אין אַלגעמיין ווערט פעסטגעשטעלט, אַז פּוי־לען האָט, נאָך די געשפּרעכען מיט איהם, נישט געענדערט איהר ריכט־ליניע.

„ל'אינפאָרמאַסיאָן" שרייבט, אַז די גזירות, פון וואַרשאַ זענען נישט קיין זיכערע און ס'איז שווער זיך אַרויסצוזאָגען בנוגע דער מעגליכער עוואָלוציע פון פּוילענס שטעלונג לגבי דעם מזרח־פּאַקט.

„ל'אינטראַנסיזשאַן" שטרייכט אונטער אין אַ דעפּעשע פון וואַרשאַ, אַז אין די וואַרשאָווער געשפּרעכען איז געווען כאַראַקטעריסטיש די זעל־בערישע אויפריכטיגקייט מצד דעם מאַרשאַל פּיל־סודסקי. פּוילען פערשטייט נישט צו וואָס זי דאַרף אונטערצושרייבען נייע פּאַקטען, בעת עס עקזיסטי־רען דער בריאַן - קעלאָג - פּאַקט, פּויליש - סאָ־וויעטישער נישט־אַגרעסיע־פּאַקט, דער פּויליש - דייטשער פּאַקט און די פּוילישע בונדען מיט פראַנק־רייך און רומעניען.

מינ. אידענס דעפּעשע צום מינ. בעק

וואַרשאָ, 3 (טעלעפּאָניש)

מינ. אידען האָט, אַרויספאָהרענדיג פון פּוי־לען, אַרויסגעשיקט צום אויסערן־מיניסטער יוזעף בעק פאָלגענדע דעפּעשע:

„איך קאָן נישט פערלאָזען וואַרשאָ, נישט אויסדריקענדיג מיין אויפריכטיגסטען דאַנק דער פּוילישער רעגירונג און אייך פערזענליך, ה' מי־ניסטער, פאַר דער האַרציגקייט און גאַסטפריינד־ליכקייט, וועלכע איהר האָט מיר אַרויסגעוויזען. אַ דאַנק אייך, איז אונזער וויזיט קיין פּוילען גע־וואָרען פאַר אונז געדענקווירדיג. חוץ מזה האָט דער וויזיט אין וואַרשאָ און די מעגליכקייט פון בעקענען אייער הערליכע הויפּט־שטאָט, וועגען וועלכער איך האָב אַזוי פיל געהערט, מיר פער־זענליך פערשאַפט פיל אנגענעהמעס. איך בין אויך איבערצייגט, אַז די געשפּרעכען, וואָס איך האָב געהאַט דעם כבוד צו פיהרען אין וואַרשאָ, האָבען פערמאָגט אַנ'אמת'ן ווערט.

איך נוץ אויס די געלעגענהייט צו אויסדרי־קען אייך דערפאַר און פאַר דער גינציגקייט צו אונז די האַרציגסטע דאַנקען דער פּוילישער רעגי־רונג און אייך פערזענליך, ה' מיניסטער."

(—) אידען.

וויז האפט אויף פאזיטיווע רעזולטאטען

וויען, 3 (ספּ. טעל.)

די פּויליש־ענגלישע געשפּרעכען בילדען מיט זיך דעם פּראַאינטערעסירונגס־צענטער פון דער ווינער פּאָליטישער פּרעסע.

די לייט־אַרטיקלען פון ווינער הויפּט־אָרגאַנען: „רייכספּאָסט", „ווינער צייטונג", „נויעס ווינער זשורנאַל", בעשטעטיגענדיג די שליסעל־פּאָזיציע פון פּוילען אין דער איצטיגער פאַזע פון דער אייראָ־פּעאישער פּאָליטיק. דריקען אויס די האָפענונג אויפ'ן פּאָזיטיווען אויסגאַנג פון די אונטערהאַנ־דלונגען.

17 טויזענד יודען זענען גע־קומען קיין ארץ־ישראל
אין די לעצטע 3 חדשים

ירושלים, 3 (יט"א טעלעגראַפיש)

די ערשטע דריי חדשים פון יאָהר 1935 ווייזען אויף א רעקאָרד פון דער עליה. אין די דריי חדשים זענען געקומען קיין ארץ ישראל 17 טויזענד יודען. דער רעקאָרד־חודש איז געווען מערץ, ווען ס'זענען געקומען 7.100 יודען.

אין חיפה'ער פּאָרט זענען נעכטען אָנגעקומען 2.200 יודען.

די מיליארדען פון דעם „שוועבעלעך־קעניג"...

שטאָקהאָלם, 3 (ספּ. טעל.)

די אלגעמיינע סומען חובות, וואָס זענען אָנגע־מאָלדען געוואָרען צו דער באַנקראָט־מאַסע פון דעם „שוועבעלעך־קעניג", איוואַר קרויגער, בעטרעפט 2 מיליאַרד 943 מיליאָן קראָנען.

א שיף דערטרונקען געווארען

מוקדען, 3 (ספּ. טעל.)

דער מאַנדזשורישער דאַמפער „העברי" איז בעת א שטורעם הינטער שאַנכאַי־קוואַן דערטרונקען גע־וואָרען.

די מאַנשאַפט, וואָס האָט געציילט 21 מאַן איז דערטרונקען געוואָרען.

יודישען סוחר געפיהרט איבער די גאסען
מיט בעליידיגענדע אויפשריפטען פאר בעליידיגען די נאצים

וויען, 3 (יט"א טעלעגראַפיש)

פון דייטשלאַנד טיילט מען מיט, אַז אין שטעטעל ליבעק, האָט מען געפיהרט א יודישען אייגענ־טימער פון א וואַרען־הויז איבער די גאַסען מיט פּלאַקאַטען מיט בעליידיגענדע אויפשריפטען. מ'האָט איהם בעשולדיגט, אַז ער האָט בעליידיגט די נאַציס.

נאָך דעם „שפּאַציר", האָט מען דעם יודישען סוחר איינגעזעצט אין אַרעסט.

50 שטעט אין אמעריקא
האבען איינגעארדענט פייערליכקייטען פאר דער העברעאישע־אוניווערזיטעט

ניו־יאָרק, 3 (יט"א טעלעגראַפיש) אין 50 שטעט פון אמעריקא זענען פאָרגעקומען פייערליכ־קייטען פאַר דער העברעאישער אוניווערזיטעט.

נפטר געווארען דער טשער־נאבילער רבי

ניו־יאָרק, 3 (יט"א טעלעגראַפיש) דאָ איז נפטר געוואָרען דער טשערנאָבילער רבי הרב טווער־סקי, וועלכער איז אנטלאָפען פון רוסלאַנד.

אינדיווידועלע טוריסטישע רייזעס אויף פסח
קיין פּאַלעסטינאַ
אָבפאָהר מיט דער שיף „POLONJA" דעם 10. אַפּריל.
איינשרייבונגען נעמט אָן WAGONS LITS COOK
לאָדז, פּיעטריקאָווער 64, טעל. 170-77.

אנ'אויסטערלישע דעמאנסטראציע
בעת'ן אויספיהרען אנ'עקזעקוציע איבער א מערדער

לאָנדאָן, 3 (ספּ. טעל.)

נעכטען איז אין דער טורמע אין וואַנדסוואָרט אויסגעפיהרט געוואָרען אנ'עקזעקוציע איבער'ן גזלן. פּלאָט־אָפיציר, לעאָנאַרד בריגשטאַק, וועלכער האָט דערמאָרדעט א מענשען.

צוליב דער דאָזיגער עקזעקוציע האָט איינע, א פרוי וואַן דער עלסט, די פּאָרזיצערין פון דער געזעל־שאַפט צו קעמפען מיט טויט־שטראָף, אָרגאַניזירט פאַר'ן טורמע־בנין א דעמאָנסטראַציע.

די פרוי וואַן דער עלסט האָט נעמליך געדונגען 3 עראָפּלאַנען, אויף וועלכע עס האָבען געפלאַטערט גרויסע פעהנער מיט דער אויפשריפט: „נידער מיט טויט־שטראָף". די דאָזיגע עראָפּלאַנען זענען גע־פלויגען איבער דער טורמע. נאָהענט נעבען דער טור־מע זענען אויך אינסטאַלירט געוואָרען וועגענער מיט מעגאַפאָנען, דורך וועלכע עס זענען געזאָגט געוואָ־רען פּסאַלמען. ארום דער טורמע זענען פונאַנדער־געקלעפּט געוואָרען הונדערטער פּלאַקאַטען מיט פּראָ־טעסטען געגען טויט־שטראָף. פאַר דער טורמע האָט זיך אויך פערזאַמעלט א המון פרויען, וואָס האָט שטייענדיג אויף די קניע מתפלל געווען.

דער המון איז זיך פונאַנדערגעגאַנגען ערשט דאַן, ווען דער טורמע־וועכטער האָט אויסגעהאָנגען א מודעה, אַז די עקזעקוציע איז אויסגעפיהרט גע־וואָרען.

64 קרבנות פון אנ'אויפרייס

מוקדען, 3 (ספּ. טעל)

לויט ווי ע"ס איז ביז איצט בערעכענט גע־וואָרען, זענען בעת'ן אויפרייס אין היגען אַר־סענאַל אומגעקומען 64 מאַן.

די קראַפט פונ'ם אויפרייס איז געווען אַזוי שטאַרק, אַז איינגיגע קערפּערס זענען פערוואָרפען געוואָר'ען אויף אַ שטח פון ענגלישע מייל ווייט פונ'ם אַרסענאַל.

די 1־טע און בילינסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פּאַלטענס און אנציגער
פון די בעסטע בילעצער און מאַמאַשא־ווער סחורות, די מאָדערנסטע מוסטערן, און א גרויסען אויסוואַהל. בעקומט מען נאָר ביי
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09
געדענקט. פּראָנט 2 שטאָק.
געדענקט. פראָנט 2 שטאָק.

וויכטיג פאַר דאַמען
נאָר פאַר 2 זל. ווערען איבערגע־מאַכט די עלטעסטע
היטען
אויף גאַנץ נייע און אויך נייע היטען צו
3.50
געדענקט די אַדרעס
Modystka „TOLA"
23 Zawadzka 23

קמח של פסח
תחת השגחת הרבינאַט דפה לאָדז!
די איינציגע מיהל אויף לאָדז איז געכ"ש'רט אונטער דער שטרענגער אויפזיכט פון היגען רבינאַט. אונזערע ג' קונדען וועלען זיך ווידער איבערצייגען, אַז דאָס שענסטע און בעסטע זעקעל מעהל אויף מצות בעקומט מען נאָר ביי דער פירמע
„עלעקטראָמליין"
לאָדז, זאַקאָנטנאַ 47, טעל. 147-40
וועלכע איז פעראַנטוואָרטליך פאַר די ריינע און פּינקטליכע ליפערונג לויט יעדענס פערלאַנג. פערקויפט אייך נישט אויף די פּראָווינצער מציאות. וואָס פאַר דעם גראָשען בילינער ביים איינקויף דערלעגט איהר מעהר ביי דעם מצות־פערקויף, נאָר קומט שוין און בעשטעלט פערזענליך אָדער דורך טעל. 147-40.
בעמערקונג: די ליפערונג פאַר דער פּראָווינץ קומען מיר נאָך די פערלאַנגען פון קויפער מיט אכטונג
Firma „Elektromłyn"
Łódź, Zakątna 47, tel. 147-40.

O każdej porze Pamiętaj:
S.Fuchs, Piotrkowska 50, tel. 121-36 i 121-16
ogłoszenia do wszystkich gazet.

Dr Wajnberg
ספּעצ. פאַר לונגען, האַרץ־ און סכלעראָז־קראַנקהייט.
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אָוו.

פאַר שעכטעל־מאַכער, ליניערער, בוכבינדער און דרוקערייען!
רעפּעראַטורען פון מעסערלעך פערשידענע מאַשינען - טיילען און שווייסונגען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER Łódź,
11/13 קאָנסטאַנטינער 11/13
(רוג זאַכאָדניאַ)

בעמיש־באַקטעריאָלאָגישער לאַבאָראַטאָריום
מ. שאַץ, לאָדז,
פּיעטריקאָווער 37.

אויערען, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוריק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַ־טאָרישע פון 9–2 און פון 4–8 אָוונט

פאַר גאַרדערוב
ביזשוטעריע
און לאַמבאַרד־קוויטעס צאָהלט די העכסטע פּרייזען
אליזאַר פּיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

od Zł. 18.—
Eleganckie wizytowe PANTOFLE damskie
we wszystkich odcieniach
we firmie ALFRED HEINE, Pomorska 24
TEL. 175-74. FILJI NIE POSIADAM!

ערשטע יודישע שלייפעריי
„ZGODA"
לאָדז, ציגעל־גאַס 2, טעל. 134-51
(רוג פּיעטריקאָווער)
מאַכט בעקאַנט, אַז זי נעמט אָן צו שלייפען און שאַרפען אַלערליי מכשירים פאַר פליישערס, שניידער, איינבינדער, פריזיערס זאָווי גלעטשערס אז"וו
ערשטקלאַסיגע אויספיהרונג! סאָלידע בעהאַנדלונג!
ביליגע פּרייזען!

נאָך לאַנגע שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 58 יאָהר מיין ליבער מאַן און טייערער אונפערגעסליכער טאַטע, שוויגערטאַטע, שוואָגער און אָנקל ז"ל

צבי הירש קאַגאַן

(געוואוינט פאַלורניאַווע 94)

די לוי' קומט פאָר היינט, דאָנערשטאָג, א' ר"ח ניסן תרצ"ה, 1 אַ זייגער בייטאָג פון טהרה־הויז, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

די מכביאדע-פייערליכקייטן אריבער רוהיג

27 מאנשאפטען אויפ'ן סטאדיאן. — די בעסטע מאנשאפט איז די דייטשע

תל־אביב, 3 (יט"א טעלעגראפיש)

די ערעפנונג פון דער מכביארע איז געווען אנ־אימפאזאנטע. אין דער הויפט־לאזשע זענען געזעסען: פרעז. נחום סאקאלאוו, חיים וויצמאן, לארד מעלטשעט, אוסישקין, פארשטעהער פון דער רעגירונג און די גאנצע עקזעקוטיווע. דער מארש איבער די גאסען איז נישט דערלויבט געווארן.

אויפ'ן סטאדיאן האבען ארויפמארשירט 27 מאנשאפטען. די בעסטע מאנשאפט זעהט אויס צו זיין די דייטשע. געעפענט די מכביאדע האט לארד מעלטשעט. ס'זענען געגעבען געווארן טראמיוטען־שאלען, טויבען זענען ארויסגעלאזט געווארן איבער'ן לאנד.

די פייערליכקייטען זענען אריבער רוהיג. ס'איז געווען א מוסטערהאפטע ארדנונג. די רעוויזיאניסטען האבען ארויסגעלאזט אנ'אויפרוף צו די חברים, זיך נישט צו בעטייליגען אין דער מכביאדע.

אמעריקאנישער שטייגער

מעו כאפט די פיש פאר די נעץ..

קאוונע, 3 (ספ. טעל.)

איינער פון די קאוונער פילם־אפעראטארען האט פון דער אמעריקאנישער פילם־פירמע „פאטע־ניוס" בעקומען פאלגענדע דעפעשע: „תיכף פילמעווען אלע שלאכטען און קריגס־אפעראציעס. איבערשיקען — עקספרעס".

מינ. לאוואל פאהרט ד. 10 ד.ח. קיין שטרעזא

פאריז, 3 (ספ. טעל.)

די האוואס־אגענטור איז מודיע: דער מיניסטער לאוואל וועט פערלאזען פאריז דעם 10 אפריל און אוועקפאהרען קיין שטרעזא, בכדי צו בעטייליגען זיך דארט אין דער ענגליש־איטאליעניש־פראנצויזישער קאנפערענץ.

גילדערנע הונדערטערס אין פראנקרייך

פאריז, 3 (ספ. טעל.)

די פראנצויזישע מינצעריי וועט פון דער קומענדיגער וואך אן אנהויבען צו אויסשלאגען גילדערנע מטבעות אין דער ווערט פון 100 פראנק.

וועגען דער אנטי־יודישער אקציע

אינטערוועניר דער פוילישער גענעראל־קאמיסאר אין דאנציג

דאנציג, 3 (ספ. טעל.)

דער פוילישער גענעראל־קאמיסאר אין דאנציג האט היינט ווידער אינטערוועניר אין סענאט וועגען דער אנטי־יודישער אקציע, וואס פערשפרייט זיך לעצטענס ווייטער אויף דעם שטח פון דער פרייסטאט דאנציג.

דעמאנסטראציעס פון קאוונער סטודענטען

בערלין, 3 (ספ. טעל.)

דאס דייטשע אינפארמאציע־ביורא איז מודיע פון קאוונע:

א המון פון 2000 סטודענטען האט נעכטען געפרובט צו דעמאנסטרירן פאר'ן בנין פון דער דייטשער געזאנדשאפט. פאליציי האט דערצו נישט דערלאזט.

די סטודענטן האבען זיך מחמת דעם צוריקגעקערט אין אוניווערזיטעט און אפגעהאלטען דארט א מיטינג, אויף וועלכען עס איז געפאדערט געווארן ס'זאלען דימיסיאנירן דער אינערן־מיניסטער און דער לייטער פון דער פאליציי אין קאוונע.

אינטערפעלאציע אויף דער סעסיע פון אקציאנס־קאמיטעט

ירושלים, 3 (יט"א טעלעגראפיש)

אויף דער סעסיע פון אקציאנס־קאמיטעט, האט הרב בערלין אינטערפעלירט וועגען דער ליקווידאציע פון דער קאלאניאל־באנק. דער ענין איז איבערגעגעבען געווארן א ספעציעלע קאמיסיע.

דער רעוויזיאניסטישער פארשטעהער האט אינטערפעלירט דער עקזעקוטיווע, צי זי האט דערפיהרט דערצו, וואס בית"ר איז בעזייטיגט געווארן פון דער מכביאדע. בעריל לאקער האט געענטפערט, אז די עקזעקוטיווע האט דערצו קיין שייכות נישט.

הרב בערלין האט א צווייט מאל אינטערפעלירט וועגען שמירת שבת.

סיימאנס תשובה אויף אנ'אינטערפעלאציע אין פארלאמענט

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

ענטפערענדיג אויף אנ'אינטערפעלאציע אין פארלאמענט, האט סער דזשאן סיימאן געזאגט, אז עת די בערלינער געשפרעכען האט דער קאנצלער היטלער אין אלגעמיינע ווערטער פעסטגעשטעלט, אז דייטשלאנד האט דערגרייכט א פליה־פאריטעט מיט גרויס־בריטאניע.

מכוח'ן איינלאדען דייטשלאנד

אויף דער קומענדיגער ים־קאנפערענץ

וואשינגטאן, 3 (ספ. טעל.)

דער פלאט־מיניסטער סוואנסאן האט אויף א פרעסע־קאנפערענץ דערקלערט, דאס ער איז אנ־אנהענגער פון איינלאדען דייטשלאנד אויף דער קומענדיגער ים־קאנפערענץ.

ראדיא פאר די אינטערעסען פון שלום

זשענעווע, 3 (ספ. טעל.)

אין הסכם מיט דער רעזאלוציע פונ'ם פעלקער־ליגע־ראט האט דער גענעראל־סעקרעטער פון דער ליגע פונאנדערגעשיקט צו די מיטגלידער פונ'ם ראט, צו די מיטגלידער פון דער ליגע און צו די מלוכות, וואס זענען נישט קיין מיטגלידער פון דער ליגע, א רעוו ידירטען פאר־פראיעקט בנוגע אנווענדען ראדיא פאר די אינטערעסען פון שלום.

לערו'ס נייע רעגירונג

אפגעלייגט די קארטעזען אויף א חודש צייט

מאדריד, 3 (ספ. טעל.)

לערו האט געבילדעט א רעגירונג, געשטיצט אויף דער פארלאמענטארישער מינדערהייט. אויסער־מיניסטער איז געווארן ראש. אלע קאבינעט־מיטגלידער געהערען צו דער ראדיקאלער פארטיי.

מאדריד, 3 (ספ. טעל.)

דער פרעזידענט זאמארא האט אונטערגעשריבען א דעקרעט, וואס לעגט אפ די קארטעזען אויף א חודש צייט.

לאדזשער יודיש רעפרעז. טעאטער „ראזמאיטאשטשי" ציגעל־גאס 27. טעל. 112-25.
דיר.: דוד צעלמייסטער.

ווייטערדיגע גאסטשפילן פון
וויערא קאניעווסקא און פאול ברייטמאן

היינט, דאנערשטאג, 9.30 אוונט גרויסע איינהייטס־פארשטעלונג
אלע בילעטען אין פארטער באר 1 זל. ערשטע רייה

דער נייער שלאגער פון „ראזמאיטאשטשי"־טעאטער
וועלכער ווערט געשפילט אין ניו־יארק שוין 2 יאהר נאכאנאנד

דער קאבארעט־זינגער

יעדעס ליעדעל א שלאגער, וועלכער דער גאנצער עולם זינגט מיט!
יעדער וויץ — א הוראגאן געלעכטער!

א אמת'ע פאסירונג מיט א יונגעל פון א ניו־יארקער געטא, וועלכער האט מיט זיין זינגען אין ניו־יארקער ראדיא אויפגעשטורעמט די 6־מיליאנען וועלט־שטאט.

ס'נעהמט אנטייל דער גאנצער אנסאמבל פון „ראזמאיטאשטשי"־טעאטער.

לאדזשער נייעס

לעצטע 6 טעג

פון אומזיסט פערלעגען טעלעפאן־אפאראטען

נאך עטליכע טעג איז געבליבען צו געניסען פון דעם אומזיסטען פערלעגען טעלעפאן־אפאראטען. דער לעצטער טערמין איז דעם 10־טען ד. ח. נאך דעם טערמין וועט גענומען ווערען אנ'אפצאהל פון 75 זלאטעס.

פראלאנגירען קארטי פאביטי'ס

וועגען דעם דארף מען אפגעבען

ביטעס צו דער סטאראסטווע

די פרעמדע וועמענס קארטי פאביטוס ענדיגען זיך דעם יאהר 1935, דארפען אפגעבען ביטעס צו ידער סטאראסטווע וועגען פערלענגערען אויף נאך צווייי יאהר. די ביטעס דארפען געהעריג מאטיווירט ווערען.

א לאדזשער ראווער־פאהרער

שווער פערוואונדעט געווארען אין פאביאניץ

סטאניסלאוו סטאנטשיק פון לאדז איז אין פאביאניץ געפאהרען אויף א ראווער, אויף איהם איז ארויפגעפאהרען אנ'אויטא און איהם שווער פערוואונדעט אין א שווערען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

א בעקאנטען טאשען־ציהער

געכאפט ביי דער האנד

דעם 10־טען פעברואר ד. י. האט מען אויפ'ן טראמוויי ארויסגעצויגען א פארטפעל ביי א געוועזען איווינסקי פון פעטריקאוו מיט 360 זל. איווינסקי האט דעם טאשען־ציהער, דעם בעקאנטען „בעל מלאכה" וואצלאוו מיעשטשאק געכאפט ביי דער האנד.

דער בחור איז נעכטען פערמשפט געווארען אויף 2 יאהר תפיסה.

א געהאנגענעם אויף א בוים

האט מען געפונען אנ'איינגעטימער

פון א לאדזער ב...

(א) אין וואלד ביי לודמיעזש האט דער וואלד־וועכטער בעמערקט הענגען אויף א בוים אנ'עלעגאנט געקליידעטען מאנספערשוין. נעבען איהם האט זיך געפינען א צעטעלע.

פאליציי האט פעסטגעשטעלט אז דער זעלבסט־מערדער איז דער 55־יעהריגער פעליקס בזשעזשינסקי, דער אייגענטימער פון „באר סלאוויאנסקי." (פלאץ רייםאנטא 2).

בזשעזשינסקי איז נאך מאנטאג פריה ארויס פון דער היים און מעהר נישט צוריקגעקומען.

די סיבה פון זעלבסטמארד זאל זיין די שלעכטע מאטעריעלע לאגע אין וועלכער ער האט זיך לעצטענס געפונען.

גשחלשט פון הונגער

אויפ'ן באלוטער פלאץ איז אוועקגעפאלען אין חלשות דער ארבייטסלאזער יאנינא מישאקיעוויטש. די פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אין שטאטישען זאמעל־פונקט.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי —	— — —	89.25
3 פראצענטיגע	בודאוולאנע —	46.00
4 „	דאלארובקא —	53.50
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)	68.50
5 „	ווארשאווער פ.־ב. 1934	60.25
5 „	לאדזער .	52.75
ענגלישער פונט	— — —	25.45
דאלאר אפיצ.	5.30 נישט אפיצ. —	5.26
גאלד־דאלאר —	— — —	8 .93
גאלד־רובל —	— — —	4.60
דייטשער מארק	— — —	1.99

Dr. Zygmunt
Henrykowski
ספעציאל־ארצט פאר וועגערישע הויט־קראנקהייטען און מענער־שוועכע
וואוינט יעצט
9 טראגוטא 9
טעל. 262-98
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אוונט.
פאר פרויען א כפעצ. ווארטע־זאל.

וואפענשטילשטאנד אין לאדזער שטאט־ראט

(ענדע פון דער ו־טער זייט)

רעכענען אבער, אז דער טשאד וועט שנעל אדורכגעהען, מיר יודען האבען אין האנדעל און מלאכה זעהר פיל צו זאגען, וועגען דעם זאגט עדות די אויפגעבויטע שטאט לאדז. די ענדעקעס שטרייכען מינימאלע סובסידיעס פאר אזעלכע אינסטיטוציעס ווי „ארט", האנדווערקער־שולע אויף פאמארסקא גאס און אנדערע. דאס האט ווייט זאכליכקייט גארנישט צו־טון, אויב די ענדעקעס ווילען אפשניידען איין גליד פון דעם גאנצען ווירטשאפטליכען ארגאניזם אין לאנד, וועט דער גאנצער ארגאניזם מוזען אפשטארבען.

ראטמאן מינצבערג זאגט, אז קאפטשינסקי'ס ארויסטריט האט איהם געצוואונגען צו נעמען א ווארט „ארט" איז די אינסטיטוציע, וועלכע וויל איבערשיכטען די יודישע מאסען, אז ס'זאל נישט זיין צופיל דאקטוירים און אדוואקאטען, וואס די ענדעקעס ווילען דאך אויך. קאפטשינסקי האט געזאגט, אז „ארט" קריגט גענוג געלד פון דעם אינטערנאציאנאלען יודענטום, ס'איז טאקע אמת און די 1000 זל. וועלכע מיר פערלאנגען פאר „ארט" ווילען די אויסלענדישע יודען אפשר געבען, דערפאר וועט די גאנצע וועלט וויסען, ווי אזוי ס'האט געהאנדעלט די ענדעקישע מעהרהייט אין לאדזער שטאט־ראט.

די סובסידיע פאר „ארט", האנדווערקער־שול אויף פאמארסקא 46 און תלמוד־תורה פון הרב מייזעל ווערען אפגעווארפען.

ביי דער אפטיילונג פון עפענטליכע זיכערקייט נעמט א ווארט ראטמאן מילמאן, וועלכער קריטיקירט שטארק די טעטיגקייט פון אינדוסטריע־אמט, וואס אנשטאט צו פערלייכטערן, בעשווערט ער נאך די האנדווערקער און כאלופניקעס. ער ברענגט דערויף קאנקרעטע בעווייזען.

ראטמאן מילמאן אנאליזירט אויך דאס צעכען־געזעץ און בעווייזט, אז דאס האט בעשווערט צענדליגער טויזענדער מענשען פריי זיך צו פערנעמען מיט מלאכה און אויסלערנען זיך א מלאכה. ער טראגט אריין א רעזאלוציע, אין וועלכע ער פערלאנגט, אז די שטאט־פערוואלטונג זאל זיך ווענדען צו דער רעגירונג

אפצוהאלטען דאס צומאכען ווארשטאטען

לויט דער נאוועלע צום צעכען־געזעץ ביז'ן יאהר 1938.

קאמ. וואיעוואודזקי ערקלערט, אז ער וועט די רעזאלוציע נישט שטעלען צו אפשטימונג, ווייל דאס געהערט נישט צו דער קאמפעטענץ פון שטאט־ראט. דער קאמיסאר זאגט ווייטער, אז דער אינדוסטריע־אמט האט פאר זיך צוויי וויכטיגע אויפגאבען, וועלכע וועלען ריקזיכטסלאז אדורכגעפיהרט ווערען. דאס זענען: קאמף מיט די פארטאטשעס אין דער מלאכה און אז די ארבייטס־פלעצער זאלען זיין גענוג פערזיכערט געגען שרפות, כדי ס'זאלען זיך נישט איבערחזר'ן די פאלען, וואס מענשען ווערען פערברענט.

ראטמאן וואלטשינסקי פערטיידיגט זעהר שטארק די געהעכערטע סובסידיע פאר די פייערלעשער, אנ־ווייזענדיג אויף דעם נוצען, וואס זי ברענגט די בעפעלקערונג. די ענדעקעס ווארפען אבער די העכערונג אפ.

ראטמאן זאיאנטשקעוויטש, פלאץ און שניידער (אלע בעבע) פערטיידיגן מיט דער גאנצער ענערגיע די סובסידיע אויפ'ן הויז־דענקמאל א. נ. פון מארשאל פילסודסקי און פאר דער פעדעראציע פון געוועזענע זעלנער. די רעדנער ווייזען אן, אז מארשאל פילסודסקי איז דער סימבאל פון אויפגעלעבטען פוילען, און אז די, וועלכע האבען פערגאסען זייער בלוט פאר פוילען דארפען אונטערשטיצט ווערען. געגען די סובסידיעס זאגען זיך ארויס די ראטמענער וואלטשאק (פ. פ. ס.) און בראניסלאוו קאוואלסקי (ענדעק) פערשטעהט זיך, אז צוליב פערשידענע מאטיוועז. די פאזיציעס ווערען אפגעווארפען.

ס'ווערט אויך אפגעווארפען דער פארשלאג פון ראטמאן זיידע צו בעשטימען א סומע אויף טוריסטיק און לאנדווירטשאפט אין לאדז.

דערמיט איז פערענדיגט געווארען די צווייטע לעזונג פון געווענליכען בודזשעט. אויף דער היינטיגער זיצונג וועט בעטראכט ווערען דער אויסערגעווענליכער בודזשעט און די הכנסה־פאזיציעס.

צום סוף פון דער זיצונג האט ראטמאן מינצבערג אין נאמען פון דער פאראייניגונג פון די יודישע פראקציעס פאלגענדע ערקלערונג:

זייענדיג געבונדען דורך דעם בעשלוס נישט צו בעריהרען אויף דער היינטיגער זיצונג די געשעהעגישען אויף דער זיצונג פון שטאט־ראט דעם 2 אפריל, ערקלערען מיר, אז מיר האלטען דעם ענין נאך נישט פאר ערלעדיגט און מיר וועלן צוריקקערען צו איהם אין דער ענטשפרעכענדער צייט.

קאמיסאר וואיעוואודזקי ערקלערט, אז ער האלט אויך דעם ענין נאך נישט פאר ערלעדיגט און ער נישט פאר ערלעדיגט און מיר וועלען צוריקקערען צו איינע פון די נאהענטסטע זיצונגען.

דערויף איז די זיצונג געשלאסען געווארען.

„ניער פאלקסבלאט"

לאדז. 4 אפריל 1935

דער הארטער גורל פעראייניגט און פערבינדט אייראפא

און פוילען געהערט אויך צו אייראפא

אין נעכטיגען „נאווי דזענניק" שרייבט ד״ר סהאַי אין שייכות מיט מיניסטער אידענס וויזיט אין מאסקווא און אין ווארשע צווישען אנדערען פאלגענדעס:

„עס האט ווירקליך אין אייראפע געמוזט ענטשטעהען א גרויסע סכנה, וואס בעדראהט דאס מענשליכע געשלעכט, אויב דער וואלפיש איז געקומען צו וואנדערען צום בער און ביידע, וואס האבען זיך אזוי פיינד געהאט, האבען זיך ארומגענומען ממש ווי גוט הארציגע גוטע פריינד.

צי האט מען געקענט וועגען דעם טראכטען מיט אייניגע יאהר צוריק, אז ענגלאנד וועט ארויסשיקען אין דעם באלשעוויסטישען מאסקווע א הויכען רעגירונגס פערשטעהער שוין נישט אלס שלום שליח, נאר אלס אנזאגער פון פריינדשאפט, כמעט פון א בונד, עס האט דאך געהערט צו די פרינציפיעלע יסודות פון דער אייראפעאישער פאליטיק, אז צווישט ענגלאנד און רוסלאנד הערשט א אייביגער און א לעבענסלענגליכער אנטאגאניזם, וואס קומט נאר צוליב דעם נישט צו א אויסברוך פון א שרפה, ווייל אזא שרפה וואלט פערברענט אויף אש די גאנצע וועלט. פשוט די מורא פאר דער פולשטענדיגער פערניכטונג פון דער וועלט האט אבגעהאלטען די ביידע מעכטיגע מלוכות, אז זיי זאלען זיך נישט געגענזייטיג בעפאלען מיט דער גאנצער ווילדקייט און שנאה, וואס זיי פיהלען איינער צום אנדערען. אויב רוסלאנד און ענגלאנד האבען נאך געקענט זיין בעת דער מלחמה פעראייניגט האט זיי פעראייניגט די געמיינזאמע סכנה, און אויב זיי מאכען איצט ווידער בעמיהונגען זיך צו פעראייניגען און צו קומען צו א הסכם איז עס ווידער די געמיינזאמע סכנה, וואס בעווייזט אזעלכע אונערהערטע נסים.

עס ווירקט הייסט דאס איצט אין אייראפא א עלעמענטארע קראפט, וואס פעראייניגט פעלקער, מיר זענען עדות פון א באמת זעהר אינטערעסאנטע. ווייל אונערווארטעטע ערשיינונג, אז גאנץ אייראפע ווערט איין פעראייניגטער לאגער געגען א איינציגער מלוכה, וואס בלייבט מחוץ דער מחנה.

די טראגישע פראגע, וואס שטעלט זיך אין שייכות דערמיט איז: צי די דאזיגע פעראייניגונג פון אייראפע וועט גענוג זיין, בכדי צו פערהיטען די דערשיטערטע אייראפע פון א שרפה, צי זי וועט אויך מוזען אין דער פראקטיק ארויסווייזען איהר צוזאמענבונד און — שלאגפערטיגקייט?

אויב מען דערמאהנט זיך אין דעם דאזיגען „אומגליקליכען יאהר" ווען אייראפע האט אויך געבילדעט צוויי לאגערען און עס איז פאקטיש געקומען צו א שרעקליכער שחיטה, געהט א שוידער אדורך אין די ביינער. מען דארף אבער פערשטעהען דעם גאנצען קנויל פון די געשעהענישען אין 1914 און פערגלייכען זיי מיט דער איצטיגער לאגע, בכדי תיכף אוועקצוווארפען דעם פעסימיזם. ערשטענס האט דאן עקזיסטירט א פאקטישער גרונד צום אויסברוך פון קאנפליקט, היינט איז נישט פערהאן קיין שום סיבה צו א קאנפליקט. עס איז קלאר, אז דער בלויזער פאקט, וואס דייטשלאנד האט געבראכען דעם ווערסאילער טראקטאט, וועט צו א קאנפליקט נישט דערפיהרען, דער דאזיגער אונהיימליכער אינצידענט וועט זיך ענדיגען מיט א פאפירענעם פראטעסט, צווייטענס איז דייטשלאנד דאן נישט געווען איזאלירט אין אייראפע, ווייל זי האט געהאט גאנץ שטארקע פערבינדעטע, און פון דער אנדערער זייט ווידער האט דער בונד פון די מלוכות אויף דער אנדערער זייט פון פראנט (זיך ערשט געשאפען נאכ'ן אויסברוך פון קריג, ווער ווייסט אויב עס וואלט געקומען צו דער בלוטיגער ענטשיידונג, אויב בערלין וואלט פון ערשטען מאמענט אן! עווענטועל נאך פאר'ן אויסברוך פון דער מלחמה געהאט געגען זיך אזא שטארקען בונד פון געגנער ווי איצט.

ווען מען זאל נעמען אין אכט דעם פאקטישען צוזאמענשטעל פון די כחות, וואס האט זיך איצט געשאפען אין אייראפע, איז דאך שווער צו גלויבען, אז דייטשלאנד וועט וואגען אזא קארקברעכערישען שפרונג אין אפגרונד, ווי עס וואלט געווען דאס אנהויבען קריגערישע שריט געגען גאנץ אייראפע.

איך בעטאן דאס ווארט גאנץ ווייל עס וועט זיך מיר ווירקליך אויף קיין איין מאמענט נישט אדורך, דער געדאנק אין קאפ אז פוילען שטעהט פאקטיש מיט'ן גאנצען ערנסט און וועט שטעהען מחוץ דער מחנה פון גאנץ אייראפע. עס זענען אהן שום ספק פערהאן א סך פארבעהאלטען, וועלכע מען האט שוין נישט איינמאל געגעבען אויסדרוק אויף דעם ארט, געגען דעם אונאנגענעהמען פלירט, וואס פוילען טרייבט מיט דייטשלאנד. עס איז נישט פערהאן קיין איין פיצעל ספק, אז די גאנצע וועלט קוקט מיט פערוואונדערונג אויפ'ן דאזיגען פלירט, וואס איז נישט גוט, נישט שעהן, נישט נוצליך, און נישט רוהמפול. עס איז עפעס א משונהדיג שפיל פון די היסטארישע געשעהענישען, וואס האט דערפיהרט צום דאזיגען משונהדיגען צוזאמענשטעל, אז „דווקא" פוילען ראטעוועט דייטשלאנד פון דער איזאלירונג. און דאס דאזיגע שפיל איז נאך מעהר משונהדיג, וואס פוילען בעקומט דערפאר נישט אפילו א גוט ווארט מצד דייטשלאנד, אין אלע לענגערע אדער קורצערע ערקלערונגען פון די דייטשע אפיציעלע פאקטארען, הערט מען פערזיכערונגען, אז די נאצי רעגירונג שטרעבט נישט צו קיין שום רעווינדיקאציע אויף מערב? דאגעגען הערט מען גארנישט עהנליכעס, אפילו נישט די קלענסטע אנדייטונג בנוגע די טעריטאריעס פון דער פוילישער מלוכה, אזא מין אויסטיילונג און דערצו שטארק אקצענטירט — גיט א סך צו קלערען, דאס לערנט אונז, אז מיר האבען זיך מיט אונזער פריינדשאפט גארנישט געקויפט, די וועלט קוקט אויף דעם דאזיגען קנויל פון די געשעהענישען מיט פערוואונדערונג און פולשטענדיגען מאנגעל פון פערשטענדניש. אבער קיינער וועט דאך מסתמא פון דעם דאזיגען צופעליגען צוזאמענשפיל פון די פאליטישע קאמבינאציעס ארויסציהען די מסקנא, אז מיר וועלען פאר אונזער „פריינד" אויף דעם שפרינג אונטערשטעלען אונזערע פלייצעס, אזוי ווייט גרייכט זיכער נישט אונזער פריינדשאפט.

אהן שום ספק — הער אידען וועט אין ווארשע נישט האבען קיין שווערע אויפגאבע אפצוווענדען פוילען פון איהרע נייע פריינד און זי צוריקצוקעהרען צו איהרע אלטע. פוילען געהערט צו אייראפע אין דער בעסטער בעדייטונג פון דאזיגען ווארט, און וועט צו איהר שטענדיג געהערען. דער איצטיגער צושטאנד וועט ווארשיינליך זיך שנעל ענדיגען. אויב עס איז ענטשטאנען צוליב וועלכען עס איז ציטווייליגער פאנטאזיע אדער ציטווייליגער שטימונג, איז ער זיכער נישט געווען טיף פערוואורצעלט אז ער זאל שאפען פעסטע פאליטישע פאראמאציעס, די מיסיע פון הער אידען אין ווארשע קען דעריבער נישט בעשטעהען אין דעם, אז ער זאל פוילען געוואונען פאר אייראפע, הער אידען האט נאר אויפצוקלערען געוויסע שריט פון פערשידענע פערבינדעטע. פון וועלכע פוילען האט זיך געפיהלט געטראפען. און עס איז פולשטענדיג קלאר און זיכער, אז דאס וועט מען איהם אין ווארשע אויפקלערען: פוילען מוז זיין איבעראל דארט, וואו עס ווערט ענטשיידעט דער גורל פון אייראפע, מען קען נישט און מען דארף זי נישט שטעלען פאר געשעהענע פאקטען: הער דעם בעפעהל! אזוי קען נישט זיין נישט נאר דערפאר, וואס פוילען איז שטארק, נאר הויפטזעכליך דערפאר, וואס זי האט אין די אייראפעאישע פראגען פאקטיש עפעס צו זאגען און צו ערלעדיגען.

עס איז מערקווירדיג — אין דער וועלט הערשען מיינונגען, אז הער אידען קומט קיין ווארשע אין דער ראלע פון עפעס א מענטאר, אזוי איז נישט. עס זענען פערהאן אייניגע זאכען אויפצוקלערען, אבער הויפטזעכליך האנדעלט עס זיך וועגען בעראטונגען איבער דער אייראפעאישער לאגע. ענגלאנד מוז איצט וואכען איבער אייראפע און דאסזעלבע מוז אויך פוילען טון, ווי איבריגענס די גאנצע זונענדיגע טייל פון אייראפע, מען דארף האפען, אז דער וויזיט פון מיניסטער אידען וועט גורם זיין צו א פערשטארקונג און פעראייניגונג פון אייראפעאישען פראנט, הער אידען וועט זיך איבערצייגען, אז פוילען האט נישט בדעה מקריב צו זיין צוליב א ציטווייליגער שטימונג די טיפסטע אינטערעסען פון איהר פאליטישער און היסטארישער עקזיסטענץ.

מיר האפען, אז הער אידען וועט פון ווארשע ארויסטראגען א שטארקע איבערצייגונג און וועט זי איבערגעבען אין לאנדאן, אז פוילען שטעהט מיט ביידע פיס אין אייראפע און נאר אין אייראפע.

מיט דער הילף פון כאלערא, דזשומא און „שווארצע פינטעל"

וויל דאס דריטע רייך פערניכטען איהרע געגנער

וועגען די דייטשע מלחמה - צוגרייטונגען פערעפענטליכט דער „ראבאטניק" זייט א לאנגע צייט א רייהע ארטיקלען וואס דעקען אויף די געהיימע דייטשע בעוואפענונגען, אין לעצטען נומער פון דער צייטונג געפינען מיר א ארטיקעל געווידמעט די כעמישע מלחמה - צוגרייטונגען פון דריטען רייך פון וועלכען מיר ציטירען דא אייניגע פרטים.

די דייטשע כעמישע אינדוסטריע איז פון אייביג אן געשטאנען אויף א הויכער שטופע און עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער, אז נאכדעם ווי עס איז די דייטשען פערוועהרט געווארען דורכן ווערסאילער טראקטאט זיך צו בעוואפענען אויף א נארמאלען אופן האבען זיי זיך פיבערהאפט געווארפען אויסצוגעפינען אזעלכע גיפטיגע גאזען וואס זאלען מיט זייער שעדליכקייט איבערשטייגען אלץ, וואס עס איז אויף דעם געביט בעקאנט געווען. אלע פעהיגע כעמיקער האט מען אפקאמאנדירט אויף דער ארבייט אויסצוגעפינען עפעס א „היפער-גיפט". קיין שום גענעראל-שטאב היט נישט אפ אזוי פולקאם זיינע סודות ווי דער דייטשער גענעראל - שטאב, און דעריבער דערוואוסט מען זיך זעהר ווייניג וועגען די ארבייטען פון די כעמיקער.

אין אפאו נעבען לודוויגסהאפען, געפינט זיך די כעמישע לאבאראטאריע פון פראפ. וואסנער, איינער פון די פעהיגסטע דייטשע כעמיקער פון אונזער צייט ער האט ענטדעקט א רייהע גיפטיגע גאזען וואס ווערען אנגעגרייט צו פערגיפטען די מענשהייט. צווישען אנדערען האט ער אויך ענטדעקט די „סובסטאנץ וו", עס איז גענוג צוצולאזען אין דער לופט א זעהר קליינעם טייל פון דער דאזיגער סובסטאנץ אז מען זאל פערגיפטען אלע לעבעדיגע בעשעפעניש, געגען דאזיגען גיפט העלפען נישט קיין שום מאסקעס.

די לאבאראטאריעס פון גענעראל שטאב ארבייטען נישט נאר אויסצוגעפינען נייע גיפטיגע גאזען, נאר זיי בעמיהען זיך אויסצוגעפינען אנדערע אופנים פון פערניכטען דעם געגנער מיט דער הילף פון כעמישע וואפען, די באקטעריאלאגען ארבייטען אויסצוגעפינען מיטלען ווי אזוי אמווירקזאמסטען צו פערסמען דאס טרונק-וואסער מיט טיפוס, און כאלערע באצילען, ווייטער בעמיהען זיי זיך אנצושטעקען מיט עפידעמישע קראנקהייטען שטשורעס, מייז און אנדערע ווערים און פאראזיטען.

אין די מיליטערישע לאבאראטאריעס ווערען געהאדעוועט ספעציעלע מינים באצילען וואס ווערען צוגעגרייט ארפצוווארפען פון עראפלאנען אויף דער בעפעלקערונג פון די פיינדליכע לענדער. די באצילען געפינען זיך אין ספעציעלע גלעזלעך, וואס וועלען צובראכען ווערען ביים אראפפאלען אויף דער ערד. אנדערע באצילען זייהען דעם טויט צווישען די מענשען, און אנדערע ווידער דארפען צושטערען די תבואות און ארויסרופען מגפות צווישען די פערד און בהמות.

דער דייטשער גענעראל-שטאב פיהרט אדורך די פרובען בכדי פעסטצושטעלען מיט וואס פאר א שנעלקייט די באצילען פערשפרייטען זיך נישט נאר אין דייטשלאנד נאר אויך אין די הויפט-שטעט פון די פיינדליכע לענדער; למשל, אין פאריז, לאנדאן, מיט א צייט צוריק האט ארויסגערופען א גרויסע סענסאציע די רעוועלאציעס פון דעם בעקאנטען ענגלישען זשורנאליסט וויקענד סטיד, וועלכער האט פערזיכערט, אז ער האט פעסטע בעווייזען דאס דייטשע אגענטען האבען אין די טונעלען פון דער פאריזער אונטערגרונד באהן פערשפרייטען ספעציעל באקצילען בכדי פעסט צושטעלען ווי שנעל די מייז וועלען זיך אנשטעקען מיט די געהעריגע קראנקהייטען.

די פארשונגען איבער דעם אופן פון לופט און באקטעריאלאגישען קאמף, פיהרט א ספעציעלע געהיימע אפטיילונג פון רייכסוועהר-מיניסטעריום, די אזויגערופענע „אפטיילונג פאר לופט-אנגריף", מיט די באקטעריאלאגישע פארשונגען פיהרט אן דער מלוכהשער אינסטיטוט אויפן נאמען פון ראבערט קאך, אין בערלין. אין 1933 האט דער דאזיגער אינסטיטוט פונאנדערגעשיקט א געהיימען צירקולאר צו א סך וויסענשאפטליכע אינסטיטוציעס וועגען האדעווען פאטאגענישע באצילען, עס האט זיך דארט, גערעדט וועגען דעם לייכסטען אופן צו בעקומען און צו פערמעהרען באצילען פון דזשומע, כאלערע, און פון דעם אזויגערופענעם „שווארצען פינטעל", זעהר א געפעהרליכע און אנשטעקענדע קראנקהייט סיי פאר מענשען, סיי פאר בהמות. דער דאזיגער צירקולאר איז פערעפענטליכט געווארען אין דער „נויע וועלט ביהנע" פון 12טען אקטאבער 1933, די דייטשע רעגירונג האט דאס אפיציעל אפגעלייקענט, אבער דער דאקומענט איז געווען אזא גלויבווירדיגער, אז קיינער האט די דייטשע אפלייקענונג נשט גענומען אין אכט, איבריגענס, מענשען וואס זענען זעהר ענג פערבונדען מיט דער אנפיהרונג פון דער דייטשער ארמעע זענען זיך אפען מודה, אז זיי מאכען פארשונגען אויסצוגעפינען מיטלען צו פיהרען א באקטעריאלאגישע מלחמה. פראפ. באנע, איינער פון די מלחמה - טעארעטיקער שרייבט: „די ביאלאגישע מלחמה איז דאס פאסיגסטע געוועהר פאר די ענטוואפענטע און שוואכע... דארט וואו עס קומט אין בעטראכט די בלויזע עקזיסטענץ פון דער מלוכה און פאלק, איז ערלויבט אנצוווענדען אלע מיטלען זיך צו פערטיידיגען געגען א שטארקערען געגנער, דאס הייסט, איהם בעזיגען".

די „פערבאטענע שטאט" אין אינדיען

גיפטיגע שלאנגען פערוועהרען דעם צוטריט פאר אייראפעער

איינע פון די מערקווירדיגקייטען פון בריטיש-אינדיען איז די שטאט פעשעוואר, ווי מען רופט זי דא „די פערבאטענע שטאט". פאר אייראפעער איז דאס אריינפאהרען אין דער דאזיגער שטאט ערלויבט נאר אין אויסנאהם-פאלען און דאס אויך אונטער'ן שוץ פון א ספעציעלער וואך. די דאזיגע געהיימניספולע שטאט, וואס איז די הויפט-שטאט פון דער פראווינץ מיט דעם זעלבען נאמען, איז געטיילט אין צוויי טיילען: א אייראפעאישע און א אינדישע, וואס זענען פונאנדערגעטיילט דורך א הויכער מויער.

ווען עס וויל עמיצער בעזוכען דעם אינדישען טייל שטאט, מוז ער זיך בעמיהען וועגען א ספעציעלער ערלויבניש, וואס ווערט נאר אין אויסערגעוועהנליכע פאלען ארויסגעגעבען דורך, דעם שעף פון דער ענגלישער פאליציי.

דער קארעספאנדענט פון דער רוימישער „איל פאפולא" האט בעזוכט די דאזיגע שטאט און ער שילדערט זיינע איינדרוקען. דער שעף פון דער בריטישער פאליציי האט איהם געמאכט שוועריגקייטען נאר ענדליך איז איהם געלונגען אויסצופועלן די ערלויבניש צו בעזוכען די שטאט.

מען האט מיר אויסגעשטעלט די ערלויבניש — דערצעהלט דער קארעספאנדענט — און מען האט מיר צוגעגעבען אלס פערזענליכען שוץ צוויי פאליציאנטען, וואס האבען געדארפט מיך בעגלייטען אין דער „פערבאטענער שטאט". צומארגענס באלד אינדערפריה, האב איך מיך אריינגעזעצט צוזאמען מיט די פארשטעהער פון דער מאכט אין א פאנצער-אויטא און האבען זיך שנעל געלאזט אין וועג. באלד זענען מיר אריבער די גרעניץ. ד. ה. א זעהר הויכע מויער, וואס טיילט אפ די ביידע שטאט-טיילען. אינגיכען זענען מיר ארויף אויף א גוטען וועג און שנעל זענען מיר געפאהרען אין דער ריכטונג פון נידריגע הייזלעך, וואס האבען זיך געזעהען פון דערווייטענס.

איך בין זיך מודה, אז איך בין געווען עפעס אינטריגירט. וואס פארא סכנות לויערען דארט פאר א אייראפעער? אויפ'ן וועג האבען מיר געטראפען אפגעברענטע מענער אין ברייטע הויזען און הויכע טורבאנען אויפ'ן קאפ. מיט פערוואונדערונג האבען זיי זיך צוגעקוקט צו אונז, איך האב אבער נישט בעמערקט אויף זייער פנים קיין שום שפור פון אויפרעגונג אדער כעס צוליב אונזער אנוועזענהייט. פלוצלינג האט די לופט אדורכגעשניטען א כאראקטעריסטישער פייף און א שטיין, וואס איז געווארפען געווארען פון א געאיבטער האנד איז מיט א קנאל א פאל געטון אויפ'ן דאך פון אונזער אויטא. צום גליק האט קיינעם גארנישט געשאדט. דער שאפער האט צוגעגעבען גאז, און ווי א פייל זענען מיר געפלויגען פארווערטס.

איהר זעהט דאס הויז אין עק? — האט זיך צו מיר געווענדעט איינער פון מיינע בעגלייטער אנוויזענדיג אויף א איינשטאקיגען בנין אהן טיר און פענסטער, — מיט א יאהר צוריק האבען דארט געפינען דעם טויט דריי אייראפעער: צוויי מענער און א פרוי, עס ווימעלט דארט פון אהן א צאהל גיפטיגע שלאנגען, וואס זענען אבער אזוי טרעסירט, אז זיי וועלען קיין אינדוס נישט אנריהרען, דאגעגען פאלען זיי אן מיט דער גאנצער ווילדקייט אויף ווייסע. די דערמאהנטע ענגלישע געזעלשאפט, נישט חושד זייענדיג אין קיין שום בייז, האט בעשלאסען איבערצונעכטיגען אין א אכסניה, וואס געפינט זיך נעבען דעם דאזיגען שרעקליכען בנין. צומארגענס

(ווייטער זעה 6־טע זייט)

נחום סאָקאָלאָוו׳ס רעדע

אויף דער טרויער־זיצונג פון ציוניסטישן אקציאָנס־קאָמיטעט אין ירושלים

ירושלים. אויף דער פייערליכער ערעפנונג פון ציוניסטישן אַקציאָנס־קאָמיטעט האָט דער פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, נחום סאָקאָלאָוו געהאַלטען אַ גרויסע ערעפנונגס־רעדע.

שוין צום צווייטען מאָל — הויבט אָן נחום סאָקאָלאָוו — קומט פאָר די סעסיע פונ׳ם ציוניסטישען אַקציאָנס־קאָמיטעט אין דער מעטראָפּאָליע פונ׳ם יודישען פאָלק — אין ירושלים. דער דאָזיגער פאַקט, דער פאַקט, וואָס עס האָבען זיך דאָ צונויפגעזאַמעלט חברים פון אַלע עקען וועלט — דאָס אַליין בעווייזט, אַז אונזער בעוועגונג האָט געמאַכט גרויסע פאָרטשריטען אין איהר פערווירקליכונג אין ארץ־ישראל. דאָס וועט אונז אויך דינען אַלס טראַדיציע אין דער צוקונפט, נישט צו ריהרען זיך פון דאַנען, ביז מיר וועלען דערגרייכען אונזער פולע בעפרייאונג. דאָס אָרט, ירושלים, איז אונז מחייב. דאָ ערוועקען זיך און ריבגלען אונז אַרום זכרונות, וואָס מאַכען קלאַפּען אונזער האַרץ און שטעלען אָן אונזער גאַנצען געדאַנקען־גאַנג אויף די הויפּט־פּראַגען פון ציוניזם. דאָס אָרט אַליין ווירקט און איז משפיע, אָבער דאָס אַליין גענוגט נישט. מיר נויטיגען זיך אין אונזער בעוועגונג, אין גרויסע מנהיגים און אין גרויסע אָפּפערווילליגקייט און מסירת־נפש. און ווען מיר קוקען זיך אַרום אַרום אונז, דערזעהען מיר די פילע, וואָס האָבען אונז פערלאָזען און זענען אַריבער דעם טויער פון דער אייביגקייט. מיר זענען מספיד, קודם־כל, די גרויסע אבדה, וואָס עס האָט פערלוירען אונזער לאַנד און די גאַנצע יודישע וועלט אין דער פטירה פון אונזער גרויסען משורר, רבי חיים נחמן ביאַליק ז״ל. עס איז זיך שווער פאָרצושטעלען אַ גרעסערען פערלוסט פאַר ארץ־ישראל בפרט און פאַר׳ן יודישען פאָלק בכלל, ווי דער טויט פון ביאַליק. ער איז געווען דער נאַציאָנאַלער משורר מיט „ה׳ הידיעה״. ביאַליק האָט געזעהען דעם אָנפאַנג, דעם אָנהויב פון „שיבת ישראל״, ער האָט געזעהן, ווי עס קעהרט זיך אום דאָס פאָלק אין זיינע גרעניצען, אָבער ער האָט אויך אין דער גרויסער שמחה, וואָס האָט איבערפולט זיין גאַנץ וועזען, געזעהען די שטרויכלונגען און די אַלע פעהלערען, וואָס זענען בעגאַנגען געוואָרען און ער האָט נישט אויפגעהערט צו ווייזען אויף זיי, צו רופען און צו מאָהנען. און דער גורל האָט איהם פון אונז צוגענומען...

מיר וועלען אָפּהיטען די ירושה, וואָס ער האָט אונז איבערגעלאָזען. און איבערגעלאָזט האָט ער אונז גאַנצע וועלטען פון געדאַנקען און נאַציאָנאַלען געפיהל, אויף וועלכע מיר זענען און וועלען אייביג זיין שטאָלץ. יהא זכרו ברוך!

מיר פיהלען אויך זעהר שטאַרק, ווי עס פעהלט צווישען אונז דער אויסדערוועהלטער מענש וואָס איז געווען פון אָנהויב ביז׳ן סוף איבער־געגעבען בלב ונפש דעם ציוניסטישען געדאַנק — לעאָ מאָצקין ז״ל. עס פעהלט אויך צווישען אונז ד״ר וויקטאָר יאַקאָבסאָן ז״ל, וואָס האָט געהערט צו די ערשטע, וועלכע האָבען זיך פערזאַמעלט אונטער אונזער פאָהן. ד״ר יאַקאָבסאָן איז נישט נאָר געווען אונזער שליח אין גענף און אין אַנדערע ערטער, ער האָט זיך מיט און אין זיין גאַנצען וועזען איבערגעגעבען דער גרויסער אַרבייט, וואָס איז איהם אָנפערטרויט געוואָרען.

און נאָך וענען אַוועק פון אונז אייניגע, וואָס האָבען געהערט צו די ערשטע און בעסטע — ד״ר שמשון ראָזענבוים, וועלכען מיר געדענקען גוט פון זיינע אויסגעצייכענטע אַרויסטרעטונגען אויף די ערשטע קאָנגרעסען; יונה קרעמענעצקי, וועלכער איז געווען דער לעצטער פון דער חברה, וואָס האָט זיך געפונען אין דער נאָהענטסטער סביבה פון ד״ר הרצל; ד״ר סאַפּיר, דער אונער־מידליכער אַרבייטער נאָך פון די אָדעסער צייטען; דוד טריטש, דער וואָס האָט דער ערשטער אַרויס־געזאָגט דעם געדאַנק וועגען אַ ברייטער יודישער קאָלאָניזאַציע נישט נאָר אין, נאָר אויך אין די לענדער אַרום ארץ־ישראל: און אָט האָב איך זיך אין דער מינוט דערוואוסט וועגען טויט פון הרב אהרנסאָן, דעם רב און גאון און מאור הגולה. דאָס וועלט־יודענטום האָט אין דער לעצ־טער צייט אויך געליטען אַ גרויסען פערלוסט דורכ׳ן טויט פון הרב סאַטשערדאָטי פון רוים. סאַטשערדאָטי איז דער טייטש „כהן״, און ער איז עס ווירקליך געווען; אַ כהן צדק. — יהא זכרם ברוך!

און דער לעצטער פון צווישען די פעהר־לענדע, דער לעצטער וועגען וועלכען מיר פערגע־סען נישט אַפילו אויף אַ ווילע און וועלכען מיר בעוויינען איצט גלייך, ווי מיר האָבען איהם בעוויינט אין די ערשטע טעג — באַראָן עדמונד ראָטשילד, אונזער פיהרער און אונזער נדיב. איך וועל דאָ נישט רעדען וועגען זיין נדיבות און וועגען זיין עשירות: ראָטשילד, נדיבות און עשי־רות — דאָס איז איין בעגריף. און דאָס, וואָס מיר בעוויינען אין ראָטשילדען, איז קודם כל דאָס געפיהל, וואָס ער האָט פערמאָגט, זיין גרוי־סע חיבת ציון. דען אויב עס איז פאַראַן אַ מענש, וואָס האָט פערקערפּערט חיבת ציון — איז דאָס געווען דער באַראָן. דאָס איז נישט געווען קיין ציוניזם פון קאָנגרעס צו קאָנגרעס, פון צייט צו צייט, נאָר אַ ליבע, וואָס האָט קיינמאָל נישט אויפגעהערט, ער איז געווען אינגאַנצען אין ארץ ישראל. אינ׳ם ציוניזם. — מיר קאָנען נישט וויי־נען איבער׳ן טויט פונ׳ם באַראָן. די צאָהל יאָהרען וואָס ער האָט דערגרייכט, האָבען איבערגעשטיגען די נאָרמאַלע צאָהל לעבענס־יאָהרען פון אַ מענשען. מיר וועלען דעריבער נישט טרויערען — מיר דריקען אויס אונזער שטאָלץ און אונזער דאַנק צו גאָט, וואָס מיר האָבען זוכה געווען צו לעבען אין איין דור מיט׳ן באַראָן. יהא זכרו ברוך!

דאָס אייציגע, וואָס מיר קאָנען טון פאַר׳ן אָנדענקען פון די פערשטאָרבענע איז: ציהען די קייט, וואָס זיי האָבען אָנגעהויבען שמידען, פאָרט־זעצען ווייטער די אַרבייט, פאַר וועלכער זיי האָבען מקריב געווען זייער לעבען. — מיר בעגריסען זיך איינער מיט׳ן אַנדערען מיט „שלום״, אָבער זאָל דער דאָזיגער אויסדרוק נישט זיין בלויז אַ פּוס־טער וואָרט, נאָר שטעהען ווי אַ סימבאָל פאַר אונזערע אויגען. און אַזוי ווי מיר פרעהען זיך אַלע, וואָס ענדליך האָט זיך אונזער אַקציאָנס־קאָמיטעט, נאָך לאַנגע יאָהרען גלות, פערזאַמעלט אין ארץ־ישראל, דאַרפען מיר אויך מאַכען די גרעסטע אָנשטרענגונגען, כדי צו פערפעסטיגען דאָס, אָהן וועלכען עס לוינט נישט צו לעבען און פאַר וועלכען עס לוינט מקריב צו זיין דעם גרעסטען קרבן. — פערפעסטיגען אַ יודיש ארץ־ישראל.

אימפּאָזאַנטער שלוס פון די רמב״ם־פייערליכקייטען אין שפּאַניען

גרויסע רמב״ם־פייערונג אין דער קאָלומביא־אוניווערזיטעט

מאַדריד (יט״א) היינטיגען שבת איז פאָר־געקומען די צווייטע תפילה אין דער אַלטער קאָר־דאָוואַ־סינאַגאָגע. ש״ץ איז געווען דער חזן בענאים פון גיבראַלטאַר. הרב קאָריאַט פון סעטא (מאַראָקאָ) האָט געבראַכט צוויי ספרי־תורה, פון וועלכע עס איז פאָרגעקומען די קריאת־הספר, פרשת שמיני.

דער פאַריזער אויבער־ראַבינער ד״ר ווייל, האָט אָפּגעריכט אַ תפילה פאַר׳ן וואויל פון פרע־זידענט פון דער רעפּובליק. נאָך דער תפילה האָט ראַבינער ד״ר ווייל געהאַלטען אַ רעדע אין העב־רעאיש און ערקלערט, אַז דאָס ערשטע מאָל זייט 1492 ווערט היינט אָפּגעריכט אַ יודישע תפילה פאַר שפּאַניען.

די רמב״ם־פייערליכקייטען זענען געשלאָסען געוואָרען אויף אַ גרויסער פערזאַמלונג פון צאָהל־רייכע געסט און פאָרשטעהער פון דער ציווילער און מיליטערישער מאַכט. דער גענעראַל־גובער־נאַטאָר פון קאָרדאָוואַ האָט פאָרגעלעזען בריף פון פּרעזידענט פון דער רעפּובליק, אַלקאַלאַ זאַמאָראַ, און פּרעמיער לערו. וועלכע דריקען אויס זייער בעדויערן, דאָס זיי האָבען נישט געקאָנט קומען צו דער שלוס־צערעמאָניע פון די רמב״ם־פייערונגען, מחמת דעם רעגירונגס־קריזיס, וואָס איז אויסגעבראָכען פרייטאָג און צוליב וועלכען זיי האָ־בען נישט געהאַט קיין מעגליכקייט צו פערלאָזען מאַדריד.

אויף דער שלוס־פייערונג זענען פאָרגעלעזען געוואָרען העכער 200 בריף און דעפּעשען, וואָס זענען אָנגעקומען פון פערשידענע יודישע און נישט־יודישע פערזענליכקייטען און געזעלשאַפט־טען אין אַלע עקען וועלט.

בעגריסונגען האָבען צוו. אַנד. צוגעשיקט דייוויד לאָיד־דזשאָרדזש און דער בעריהמטער פאָר־שונגס־רייזענדער סווען העדין, (וועלכער האָט נישט לאַנג, ווי בעקאַנט, צו זיין 70־טען געבורטסטאָג בעקומען אַ בעגריסונגס־דעפּעשע פון... אַדאָלף היטלער.)

נאָך דער רעדע פון בירגערמייסטער פון קאָר־דאָוואַ, האָט דער געוועזענער שפּאַנישער אַמבאַ־סאַדאָר אין פּערו, דאָן זשאַן דערמאָהנט וועגען דעם גרויש־דעקרעט פון 1492 און איהם געגענ־געשטעלט דער היינטיגער שפּאַנישער קאָנסטיטוציע וועלכע זיכערט פרייהייט און גלייכהייט אַלע אמונות און ראַסען. די רמב״ם־פייערונגען, וועלכע מיר שליסען איצט — האָט דאָן זשאַן ער־קלערט — האָבען נישט בלויז אַ גייסטיגע, נאָר אויך אַ גרויסע פּאָליטישע בעדייטונג.

דער ציוויל־גובערנאַטאָר פון אַנדאַלוזיען, דאָן כאָזע דע גאַדאָקוי, האָט גערעדט אין נאָמען פון פּרעזידענט און דער רעגירונג פון דער רע־פּובליק. דעם היינטיגען גאָטעסדינסט אין דער סינאַגאָגע, זאָגט דער גובערנאַטאָר, וועט ער פער־רעכענען צו די גליקליכסטע טעג פון זיין לעבען. אַלס קאַטאָליק וויל ער אויסדריקען זיינע אויפ־ריכטיגסטע פערעהרונגס - געפיהלען פאַר׳ן פאָלק ישראל.

די גאַנצע פערזאַמלונג האָט אין משך פון מינוטען געהילכט פון אויסרופען: זאָל לעבען שפּאַניען! זאָל לעבען פּרעזידענט זאַמאָראַ!

דער לעצטער אַקט פון די רמב״ם־פייערליכ־קייטען איז פאָרגעקומען אין דער סינאַגאָגע. די רבנים, וואָס האָבען זיך בעטייליגט אין דער פייערונג, האָבען נאָכהער בעזוכט דעם ערציבישאָף אין זיין רעזידענץ און איהם געדאַנקט פאַר׳ן שיקען אַ דעלעגאַט פון דער קירך צו די רמב״ם־פייערונגען.

אין די ראַהמען פון די רמב״ם־פייערונגען איז אויך פאָרגעקומען אַ גרויסע פאָלקס־פער־זאַמלונג מיט אַ פּאָפּולערער פאָרשטעלונג, פאָלקס־געזאַנגען און אָקסען־קאַמף.

די אויסלענדישע געסט האָבען צומאָרגענס פערלאָזען קאָרדאָוואַ.

ניו־יאָרק, (יט״א) די קאָלומביאַ־אוניווער־זיטעט האָט איינגעאָרדענט אַ גרויסע רמב״ם־פייערונג אין „שפּאַנישען הויז״ פון דער אוניווערזי־טעט. איינלייטענדיג די פייערונג, האָט דער פּרע־זידענט פון דער אוניווערזיטעט, ניקאָלאַס מיוראַי באַטלער, געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט בעצייכענט דעם רמב״ם אַלס „איינעם פון די מעכטיגסטע אינטעלעקטען פון דער געשיכטע.״

די קאָלומביאַ־אוניווערזיטעט האָט אויך אָר־גאַניזירט אַ רמב״ם־אויסשטעלונג אין איהר ביב־ליאָטעק.

Dr. med. P. Braun

פון פּאַריז צוריקגעקעהרט

ספּעציאַליסט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען

נעהמט אָן פון 8 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אָוועגד.

Cegelniana 4, tel. 216-90.

DR. MED. H. LUBICZ

פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס־קראַנקה.

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפּפאַנגס־שעה׳ן 8–10, 12–2 און 5–8 אָוועגד,

זונטאָג און יום־טוב פון 9–11 בייטאָג

און יו״ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדער וואַרטע־זאַל

Dr. Wołkowyski

האָט זיך איבערגעצויגן אויף

ציגעל־גאַס 11, טעל. 238-02

נעמהט אָן אין הויט־ און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע

פון 8–11 ביי טאָג און פון 4–9 אָוועגד

בר כוכבא און זיין תקופה

4) דעם וועלט־פערבאַנד מכבי און זיין יעצטיגע מכביאַדע אין תל אביב.—געווידמעט

פון ישכר שוואַרץ (זגערזש)

נאָר אַ מענש מיט אַזאַ פערגאַנגענהייט האָט געקאָנט בעגרייפען, וואָס אַ מענש מיט אַ פעסטען ווילען קען אַדורכפיהרען. ר׳ עקיבא האָט זיין אויפגאַבע מוסטערהאַפט אַדורכגעפיהרט. עס האָט זיך אויפגעהויבען אַ גרויסער רעוואָלוציאָנערער אויפשטאַנד געגען אדריגוס און זיין הערשאַפט. זיין דעווויז איז געווען „חביבין יסורים״ און נישט אָפּשרעקען זיך פאַר דער געפאַהר. אין ברכות דף ל״ז: געפונען מיר ווי ר׳ גמליאל, זיין פריהער־דיגער רבי און יודישער נשיא האָט איהם גע־פרעגט: „צו וואָס מישסט דו דיך אַריין אין דער מחלוקה?״ אויף דעם האָט איהם ר׳ עקיבא גע־ענטפערט: „דו האָסט דאָך מיך, רבי מיינער, אַליין געלערנט: יחיד ורבים, הלכה כרבים (מיר מוזען מיטגעהען מיט דער מעהרהייט). איך מיין, אַז דאָס האָט אַ שייכות וועגען ר׳ עקיבא׳ס פּראָ־פּאַגאַנדע פאַר בר־כוכבא׳ס אויפשטאַנד.

וועגען דער ביאָגראַפיע פון בר־כוכבא ווייסען מיר לײדער גאָרנישט. זיין נאָמען איז געווען שמעון, פון דער שטאָט כוזיבא, דער נאָמען בר־כוכבא זאָל איהם זיין געגעבען דורך ר׳ עקיבא, ווען ער האָט איהם דערקענט אַלס דעם בעדייטענדסטען העלד פון אַלע דעמאָלטדיגע גבורי־חיל. דער זוהן פון שטערן. ער האָט אַ גרויסע פיזישע קראַפט — נישט בחנם האָבען איהם די שפּעטער קריסטליכע געשיכטס שרייבער איהם געשילדערט אַלס מכשף.

אוי־ שרייבט היסטאָריקער וועגען איהם. אוי־זעביוס שרייבט, אַז בר־כוכבא האָט מיט צויבער־מיטעל געהאַלטען ברענענדיגע פאַקלען אין מויל און האָט מיט זיי געשפּריצט פייער אויפ׳ן שונא. יאָ, ער האָט נישט מיט כשוף נאָר מיט קראַפט פון זיין פּאַטריאָטיזם געשפּריצט פלאַם־פייער, וואָס האָט זיין שונא נישט איינמאָל פערברענט.

פון וואַנען ער איז אָנגעקומען און מיט וואָס ער האָט זיך פריהער פערנומען, ווייסען מיר נישט. אויף ר׳ עקיבא׳ס בעפעהל זאָל ער האָבען איבער־גענומען די אָנפיהרונג פון דעם אויפשטאַנד.

דער גובערנאַטאָר פון ארץ ישראל איז דע־מאָלט געווען מיראַנוט רופוס, נישט קיין בעדייטענדער מיליטאַריסט. ער האָט זיך בעמיהט צו גע־ווינען פאַר זיך די חכמי ישראל. אויך ר׳ עקיבא׳ן ער האָט געווינען פאַר׳ן שלום. ער האָט איהם געוואָלט איבערצייגען, אין אַ דיספּוט, אַז ער וועט ברענגען פאַר יודען אַן׳אומגליק מיט דעם אויפשטאַנד. אַ לעגענדע דערצעהלט, אַז ווען רופוס האָט געזעהען, אַז מיט איבערצייגונג פון זיין מיינונג פועלט ער ביי ר׳ עקיבא׳ן נישט, האָט ער זיין אייגען ווייב, זעהר אַ שעהנע, גע־שיקט צו ר׳ עקיבא׳ן. ער האָט גערעכענט, אַז זי וועט איהם בעוועגען, ער זאָל זיך אין איהר פער־ליבען און אָפּטרעטען פון יודישען גלויבען.

געשעהען איז אָבער פערקעהרט. ר׳ עקיבא מיט זיין גרויסער רעדענסקראַפט, און הייסער רע־ליגיעזער איבערצייגונג, האָט געווירקט אויף דער פרוי און זי האָט אָנגענומען דעם יודישען גלויבען. און האָט נאָכ׳ן טויט פון ר׳ עקיבא׳ס ערשטער פרוי חתונה־געהאַט מיט ר׳ עקיבא.

רופוס האָט געמיינט, אַז ער וועט מיט זיין מיליטער דעם אויפשטאַנד באַלד אונטערדריקען. ביי דעם ערשטען קאַמף מיט דעם יודישען העלד האָט בר־כוכבא איהם געגעבען צו פערשטעהען, אַז ער האָט פאַר זיך אַ שטאַרקען געגנער מיט גוט־אָרגאַניזירטע מיליטערישע קרעפטען.

דאָס רוימישע מיליטער איז געווען גע־צוואונגען, נאָך איין מפלה גרעסער ווי די צווייטע, אָפּצוטרעטען איין פעסטונג נאָך דעם צווייטער.

די אָקופּירטע פעסטונגען ה... בעזעצט מיט זיין מיליטער. ער האָט אויך איינגעפיהרט אייגענע נייע יודישע מטבעות. זיין מחנה האָט געצעהלט אַ פאַר מאָל הונדערט טויזענד מאַן אויסגעבילדעט לויט אַלע תכסיסי מלחמה — צווי־שען זיי די גוואַרדיע פון ר׳ עקיבא׳ס תלמידים 2,400 אָנפיהרער.

ער איז געקומען, געזעהען און זיך באַלד איבערצייגט, אַז מיט דער העלדישקייט פון בר כוכבא און זיין מיליטער, וועט ער מיט אַ געגענ קראַפט דורך קאַמף און מלחמה גאָרנישט מאַכען. ער האָט דעריבער אָנגענומען די טאַקטיק פון מיד מאַכען און אויסהונגערן דעם שונא.

מען האָט מיט מיליטער בעזעצט אַלע וועגען, כדי מען זאָל נישט קענען פיהרען אין די פעס־טונגען קיין פּראָוויאַנט. און דאָס איז איהם טאַ־קע געלונגען און אין אַלע פעסטונגען, וואָס בר־כוכבא האָט שוין געהאַט איינגענומען און גוט פערשאַנצט, האָט אָנגעהויבען פעהלען ברויט און וואַסער. בר כוכבא האָט נישט געהאַט קיין אַנדרע עצה, ווי צוזאַמענצונעהמען אַלע זיינע מיליטערישע קרעפטען און אַריינציהען אין פעסטונג ביתר.— ביתר האָט געהאַט אַ גרויסען פאָרראַט פון לע־בענסמיטעל — און די גרעסטע פעסטונג מיט אַ מיליאָן איינוואוינער.

דריי יאָהר האָט זיך בר כוכבא געראַנגעלט מיט׳ן טויט. אָבער דאָך זיך געהאַלטען העלדיש. אין אונטערגעגעבען האָט ער זיך נישט. נאָר אַזוי ווי ער איז געקומען און מען ווייס נישט וואו ער איז געבוירען, אַזוי ווייסט מען נישט וואו ער איז געשטאָרבען. עס איז נאָר דורך קריסטליכע היסטאָריקער איבערגעגעבען, אַז ער איז פון אַ שלאַנג געביסען געוואָרען.

רופוס האָט איינגעזעהען, אַז ער מיט זיין מיליטער וועלען זיך נישט קיין עצה געבען מיט אַזאַ העלדישען אָנפיהרער און מיט אַזאַ שטאַר־קער אָפּעגזיווע, האָט ער די שווערע לאַגע זיינע איבערגעשיקט קיין רוים.

דער קלוגער דעספּאָטישער דיקטאַטאָר אדרי־נוס (האדריאַן) האָט באַלד געשיקט דעם גרעסטען קריגס־פיהרער זיינעם סעווערוס קיין ארץ ישראל מיט אַ גאַנץ גרויסע אַרמעע מיט אַ בעפעהל אָנצוווענדען אַלע מיטלען בר כוכבא׳ן צו בע־זיגען.

די קריגס־בעריכטען, וואָס האדריאַן האָט בע־קומען פון סעווערוס מיט דער בעשרייבונג פון די העלדישע איבערפאַלען פון בר כוכבא, און אַז נישט אַזוי לייכט וועט מען איהם קענען בע־זיגען, האָט איהם אַריינגעבראַכט אין אַזאַ כעס, אַז ער האָט געשוואוירען נקמה צו נעהמען פון די יודען און איז אַליין געפאָהרען מיט נאָך אַ גרעסערער אַרמעע אויפ׳ן שלאַכט־פעלד.

זיי מוזען מודה זיין, אַז ער האָט עהרליך און טריי געקעמפט פאַר דער פרייהייט פון זיין אונטערדריקט פאָלק. ביי זיין פאָלק וועט זיין נאָמען בלייבען אויף אייביג צוזאַמען מיט דעם גרויסען געלעהרטען, אונטערשטיצער פון דעם אויפשטאַנד. דעם גרויסען תנא ר׳ עקיבא.

(סוף)

רעליגיעזער קאמף געגען דעם היטלעריזם

דער מוטיגער מאניפעסט פון די דייטשע גלחים

איך האב אלעמאל געהאט דרך ארץ פאר אמת׳ע, פאר טיף־איבערצייגטע רעליגיעזע מענשען, וואס זייער פרומקייט קומט פון הארצען און נישט נישט בלויז צום פוץ פון לייטענס-וועגען.

היטלער האט פערמאכט די מיילער פון אלע דייטשען. ליטעראטען, פאעטען, געלעהרטע, פילאזאפען, שוין נישט רעדענדיג פון פראסטען עולם, — זיי אלע „האלטען דאס מויל". קיינער פון זיי, אחוץ די, וואס זענען בעצייטענס אנטלאפען פון לאנד און געפינען זיך נישט אין דעם רשות פון היטלערן האט זיך נישט ערלויבט עפענטליך ארויסצוטרעטען געגען היטלערן. א טויטע שטילקייט הערשט איבער דייטשלאנד, — די שטילקייט פון א גרויסער תפיסה. די איינציגע, וואס האבען זיך ווענינסטענס ביז איצטער ערלויבט איבערצורייסען די דאזיגע שטילקייט, זענען די רעליגיעזע דייטשען.

ווי אונאנגענעהם דאס זאל פאר אונז נישט זיין, מוזן מיר אבער מודה זיין, אויב מיר ווילן זיין ערליך צו זיך אליין, אז די רעליגיעזע דייטשן האבען ארויסגעוויזן מעהר קוראזש און מעהר קאמפסלוסטיגקייט, ווי די „היינטוועלטיגע" אלערליי דייטשישע „איסטען". פריהער זענען עס געוועזן די קאטאליקען און נאך זיי זענען געקומען די אזוי־גערופענע „טראדיציאנעלע" פראטעסטאנטען, דעם מאניפעסט, וואס די טראדיציאנעלע פראטעסטאנטן האבן ארויסגעגעבן און וואס איז לעצטן זונטאג געלייענט געווארען אין אלע זייערע קירכען, איז דער שטארקסטער עפענטליכער דאקומענט, וואס איז ביז איצטער ארויסגעגעבן געווארען געגען דעם היטלעריזם און זיין ראסען-טעאריע.

די פראטעסטאנטישע פאסטארען ערלויבען זיך צו פראטעסטירען אין זייער מאניפעסט נישט בלויז געגען דעם, וואס די אזוי־גערופענע „דייטשע קריסטען" ווילען איינגאנצען ארויסווארפען דעם „אלטען טעסטאמענט" (די יודישע ביבעל) און רייניגען דעם „נייעם" (דעם עוואנגעליום) „אין דייטשען גייסט". דאס איז געוועזן צו ערווארטען. נישט בלויז בעשולדיגען זיי די פיהרער פון דער בעוועגונג פאר א „דייטשער קריסטענטום" אין פאגאניזם אין געצענדינסט. דאס איז אויך געווען צו ערווארטען. זיי געהען פיל ווייטער. זיי ערלויבען זיך אנצוגרייפען דעם ווינקעל-שטיין, דעם גאנצען יסוד, פון דעם היטלערישען „נייעם דייטשלאנד". זיי לאכען זיך אויס אין זייער מאניפעסט פון דער גאנצער ראסען-טעאריע. נישטא קיין אונטערשיד פון ראסען. נישטא קיין העכערע און קיין נידעריגערע ראסען, אלע מענשען, גאנץ גלייך פון וועלכער ראסע זיי זאלען נישט אפשטאמען, זענען גלייך און גלייכבערעכטיגט אין דער רעליגיע. די רעבעלירענדע דייטשע פאסטארס זענען די ערשטע אין היטלער׳ס דייטשלאנד, וואס האבען דערמאנט היטלער׳ן, אז העכער פון אלע ראסען שטעהט די מענשהייט.

עס איז שווער נביאות צו זאגן מיט וואס

פון ד״ר א. גינזבורג

דער דאזיגער רעליגיעזער קאמף געגען דעם היטלעריזם וועט זיך ענדיגן. עס איז צופיל צו האפען, אז היטלער וועט סוף־כל־סוף ברעכען זיין קאפ אן דער רעליגיעזער וואנד. עס וואלט זיך בעסער געוואלט, אז אנ׳אנדער מאכט, נישט די רעליגיעזע, זאל בעפרייען דייטשלאנד און די וועלט פון דעם היטלעריזם. דערווייל אבער, מוז מען צוגעבען, איז רעליגיע דער איינציגער כח, די איינציגע ארגאניזירטע מאכט, וואס האט זיך עפענטליך געשטעלט געגען דעם היטלעריזם...

דאס, דאכט זיך מיר, איז נישט קיין צופאל. רעליגיע האט אין זיך נאך עד־היום עטוואס אזעלכעס, וואס די נייערע, די מאדערנע „איזמען", האבען נאך נישט. די רעליגיע האט אין זיך דעם „יהרוג ואל יעבור", — בעסער זיך לאזען טויטען איידער פערראטען. עס איז אמת, רעליגיע געהט איין אויף אלערליי פשרות און קאמפראמיסען, אבער בלויז ביז א געוויסען גרעניץ, וועלכער קען נישט אריבערגעטראטען ווערען. ביז אהער און נישט ווייטער.

רעליגיע האט אלעמאל געהאט דעם כח איינצופלאנצען, אין די הערצער פון איהרע אנהענגער א בערייטוויליגקייט אויף מארטירעריי, ווען די צייט און אומשטענדען פאדערען עס. נאך קיין אנדער אידעאל אדער לעבענס-טעאריע האט פון זיך נישט ארויסגעגעבען אזויפיל מארטירער און „קדושים", וואס זענען געגאנגען אויף „קידוש השם", ווי דאס האט געטון רעליגיע.

רעליגיע האט שטענדיג געהאט דעם דאזיגען כח און, ווי עס ווייזט אויס, האט זי איהם נאך היינט אויך. דאס, שיינט מיר, איז דער איינציגער וועג: ווי מען קען ערקלערען דעם מוטיגען מאניפעסט פון די דייטשע רעליגיעזע פארשטעהער.

* * *

די ערשטע און עלטסטע „אינטערנאציאנאלען" זענען געוועזן יענע גרויסע וועלט-רעליגיעס, וועלכע האבען אויף אזא אדער אנ׳אנדער אופן אנגעהויבען צו פערשפרייטען דעם „מאנאטעאיזם" — דער גלויבען אין אנ׳איין־איינציגען גאט. דער אינטערנאציאנאליזם איז געוועזן א לאגישער שלוס פון דעם מאנאטעאיזם. אויב עס איז דא בלויז איין גאט, וועלכער איז דער שעפער פון אלע וועלטען און דער פאטער פון אלע מענשען־קינדער מוזען ממילא אלע מענשען, אהן אונטערשיד פון פאלק און ראסע זיין גלייכבערעכטיגטע אין זיינע אויגען, אויב זיי געהען אין זיינע וועגען. גאט האט געמעגט אויסקלויבען דעם אדער יענעם פאלק פאר זיין שליח, כדי דורך איהם צו פערשפרייטען זיין „תורה", אבער דאס מאכט נישט דעם אויסגעקליבענעם פאלק פאר א גרעסערן יחסן. אזוי שנעל ווי די אנדערע פעלקער נעהמען אן די זעלבע תורה, זענען זיי נישט קיין קלענערע אדער מינדערווערטיגע מחותנים, ווי דאס „ערוועהלט" פאלק. דער געבוירענער יוד איז נישט קיין גרעסערער יחסן פון דעם געווארענעם. ס׳איז נישט דער יחוס פון געבורט און אפשטאם, נאר דער יחוס פון גלויבען און גוטע מעשים.

דאס זעלבע איז אויך בנוגע דעם קריסטענטום און דעם מאכמעדאניזם. קוים נעהמט איינער אן דעם קריסטליכען אדער מאכמעדאנישען גלויבען, ווערט ער שוין דורך דעם גופא א גלייכבערעכטיגטער מענש. אין דער טעאריע ווענינסטענס איז דער שווארצהויטיגער קריסט אדער מאכמעדאנער נישט קיין קלענערער יחסן פון דעם „סעמיט", און זיי ביידע זענען נישט קיין קלענערע יחסנים פון דעם „נארדיק".

מען קען דעריבער זאגען, אז דער קאמף, וואס די רעליגיעזע דייטשען, סיי קאטאליקען, און סיי פראטעסטאנטען פיהרען איצטער געגען היטלער׳ן, איז אין תוך א קאמף פאר גלייכבערעכטיגטע, געגען דעם שאוויניסטישען נאציאנאליזם, וואס זוכט איינצוטיילען די מענשהייט אין העכערע און נידריגערע ראסען.

די פערבאטענע שטאט אין אינדיען

(ענדע פון דער 4-טער זייט)

האט מען זיי אלע געפינען טויט, אויף א שרעקליך אופן צוביסענע פון גיפטיגע שלאנגען. די אויספארשונג, וואס די מאכט האט אדורכגעפיהרט, האט נישט געגעבען קיין שום קאנקרעטע רעזולטאטען. און דער אייגענטימער פון דער אכסניה האט זיך פערטיידיגט, אז ער האט שוין א סך מאל פרובירט אויסצוראטען זיינע נישט געוואונשענע סובלאקאטארען, אבער דאס איז איהם נישט געלונגען.

— אין דעם גאנצן אינדישן שטאט-טייל — האט מיין בעגלייטער מיר ווייטער דערצעהלט — איז פול מיט די דאזיגע עקלהאפטע שלאנגען, וואס קריכען פראנק און פריי אויף די גאסען, ווער ווייסט צי האבען מיר נישט דא אזא גאסט אין אויטא?

און ווי א בעשטעטיגונג פון די דאזיגע ווערטער האט ער בליץ שנעל צוגעטרעטען מיט׳ן פוס א ריזיגען שלאנג, וואס האט זיך אין דעם מאמענט אדורכגעשלייכט פאר אונזערע פיס.

נאך א געוויסער צייט זענען מיר ארויס אויף דער הויפט גאס, וואס האט זיך געצויגען צווישען צוויי רייהען נידריגע הייזלעך. אויפ׳ן וועג האבען מיר געטראפען מאנגאלישע סוחרים, וואס זענען געגאנגען צום צענטער פון שטאט מיט סחורות. איינער פון זיי האט געהאלטען אין דער האנד א פרעכטיגען דיוואן מיט וואונדערבארע צייכנונגען. איך האב איהם געוואלט אפשטעלען, אבער מיינע בעגלייטער האבען עס נישט ערלויבט, ביידע האבען געהאלטען די ביקסען גרייט צו שיסען און האבען זיך אויפמערקזאם ארומגעקוקט אין אלע זייטען. צום גליק האט גארנישט פאסירט.

אין א שעה ארום זענען מיר צוריקגעקומען אין דעם אייראפעאישען שטאט-טייל, איך האב לייכטער אפגע׳עטעמט, ווען איך בין ארויס פון אויטא, איז א פאליציאנט, וואס האט געקוקט אויף מיר פלוצלונג בלאס געווארען, מיט שרעק האב איך זיך אומגעקוקט, מיט אמאל... פון דער קעשענע פון מיין מאנטעל האט זיך ארויסגערוקט א פייכטער קאפ פון א גיפטיגען שלאנג, דער שאפער וואכ איז געשטאנען דערנעבען, און וועלכער איז זעהט אויס געוואוינט געוועזן צו אזעלכע מתנות פון דער „פערבאטענער שטאט", האט מיט א שנעלער בעוועגונג ארויסגעצויגען דעם שלאנג און מיט׳ן גאנצן כוח א שלידער געטון אויפ׳ן ראד פון אויטא, אויף אזא אופן בין איך געראטעוועט געווארען פון טויט.

אפיציעלער קאמוניקאט פון דער „געזעלשאפט פריינד פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט אין ירושלים"

וועגן איינשרייבונגען אויפן העברעאישן אוניווערזיטעט אויפן יאהר 1935/1936

די געז. „פריינד פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט אין ירושלים", ווארשע, ארלא 11, מעלדעט אלע פראינטערעסירטע:

1) ענדע מערץ ד. י. איז ערשינען די נייע אינפארמאציאנס - בראשור פון דער געזעלשאפט, וועלכע ענטהאלט אפיציעלע פארשריפטען און אינסטרוקציעס וועגען אננעמען קאנדידאטען אויפ׳ן אקאדעמישען יאהר 1935]36 און וועגען בעקומען די סערטיפיקאטען קיין ארץ־ישראל אין צוזאמענהאנג מיט׳ן שטודיום אויפ׳ן ירושלימער אוניווערזיטעט. אלטע פארשריפטען פון די פערגאנגענע יאהרען ווערען דערמיט אונגילטיג. פרייז פון דער אינפארמאציאנס-בראשור 1.00 זל. (אין פאסטמארקען)

מיר ראטען אלע פראינטערעסירטע געגנוי זיך צו בעקענען מיט די נייע פארשריפטען, ווייל עס זענען איינגעפיהרט געווארען פיל ענדערונגען אין פערגלייך מיט די פאראיאהריגע פארשריפטען. צוליב דער גרויסער צאהל פאראויסגעזעהענע אנמעלדונגען, וועלען די געשיקטע ביטעס, וועלכע וועלען אריינגעטראגען ווערען נישט אין איינקלאנג מיט די נייע פארשריפטען, וועלען נישט בעטראכט ווערען.

2) דאס אננעמען ביטעס (מיט אלע נויטיגע דאקומענטען) וועט אנפאנגען דעם 1. אפריל ד. י. און וועט זיך ענדיגען דעם 20. מאי.

מיר מאכען אויפמערקזאם די קאנדידאטען, וועלכע ענדיגען די מיטעל-שולע אין יאהר 1935, אז אויך זיי זענען פערפליכטעט אריינצוטראגען ביטעס פון 1. אפריל ביז 20. מאי. ספעציעלע פארשריפטען פאר אבסאלווענטען פון יאהר 1935 וועגען אריינטראגען ביטעס געפינען זיך אין דער אינפארמאציאנס-בראשור.

3) קאנדידאטען אויפ׳ן אוניווערזיטעט פון פוילען קענען אריינטראגען ביטעס אויסשליסליך דורך אונזער געזעלשאפט (צענטראלע אדער אפטיילונגען). עס איז אונגוצליך צו ווענדען זיך דירעקט אויפ׳ן אוניווערזיטעט, ווייל דער אוניווערזיטעט וועט אלע ביטעס צוריקשיקען די קאנדידאטען.

4) צוליב דער נויטווענדיגקייט צו ערלעדיגען אלע פארמאליטעטען אין בעשטימטען טערמין, דארפען די קאנדידאטען אין זייער אייגענעם אינטערעס ווי אמשנעלסטען אריינטראגען די ביטעס (אנהויבענדיג פון 1. אפריל).

5) די נייע פארשריפטען פערפליכטען אלע קאנדידאטען, סיי די וועלכע מעלדען זיך צום ערשטען מאל, סיי די וועלכע האבען זיך געווענדעט צו אונז אין דעם פאריגען יאהר.

6) די געזעלשאפט ערטיילט נישט קיין אינפארמאציעס וועגען אנדערע העכערע שולען אין א״י.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15. טעל. 149-07

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט.

זונטאג פון 9—1 פארמיטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעמשניצע-פרייזן

אויספלוגען קיין פאלעסטינע פון 630.— זל. אן

ארגאניזירט:

„ארביס" פיעטריקאווער 18, טעל. 249-33

א פלימעניק

(הומארעסקע)

פון מ. זאשטשענקא

טימאפעי וואסילעוויטש האט גאנצע צוויי טעג ארומגעזוכט זיין פלימעניק, סערגעי וולאסאוו׳ן. און אויפ׳ן דריטען טאג, ווען טימאפעי האט זיך שוין געקליבען אוועקצופאהרען פון שטאט, האט ער איהם בעגעגענט. דאס בעגעגעניש איז געווען א טראמוואי.

טימאפעי וואסיליעוויטש איז אריין אין טראמוואי, האט ארויסגענומען א צענערעל, עס געוואלט געבען דעם קאנדוקטאר, און מיט אמאל — וועמען זעהט ער? דער קאנדוקטאר האט איהם אויסגעזעהען צו זיין בעקאנט. טימאפעי האט זיך איינמאל איינגעקוקט, נאך אמאל — יא, דאס איז ער, סערגעי וולאסאוו איז טאקע א קאנדוקטאר.

— זעה נאר, זעה! — האט טימאפעי זיך צעשריגען, — סערגעי! זאג גוטער ברודער, דו ביסט עס?

דער קאנדוקטאר האט זיך פערלוירען. ער האט סתם אזוי פעררוקט דאס פעקעל בילעטען און געזאגט:

— כ׳געה גלייך צו אייך צו, פעטער... כ׳וועל נאר אויסטיילען די בילעטען!

— גוט! — איז דער פעטער געווארען אויפגעלייגט, — איך האב צייט, כ׳קאן צוווארטען.

טימאפעי האט זיך צעלאכט און גענומען דערצעהלען די פאסאזשירען:

— דאס איז סערגעי וולאסאוו, מיינס א לייבליכער קרוב. מיין ברודער פיאטר׳ס א זוהן. שוין זיבען יאהר, ווי כ׳האב איהם נישט געזעהען, דעם הינטישען זוהן.

ט׳מאפעי האט מיט פרייד א קוק געטון אויפ׳ן פלימעניק און האט זיך צעשריגען:

— [illegible] גוטער ברודער מיינער, זוך דיך גאנצע צוויי טעג ארום. כ׳האב שוין אויסגעזוכט די גאנצע שטאט. געה ווייס, אז דו ביסט גאר א קאנדוקטאר! הא, ביסט טאקע א קאנדוקטאר?

— א קאנדוקטאר! — האט דער פלימעניק שטיל געענטפערט.

פאסאזשירען, נייגעריגע, האבען מיט די בליקען אנגעהויבען ארומצוטאפען דעם פעטער. פון גרויס גליק האט דער פעטער זאט זיך נישט געקאנט אנלאכען. מיט גרויס ליבע האט ער געקוקט אויפ׳ן פלימעניק. און דער פלימעניק האט זיך פערלוירען. ער האט נישט געוואוסט, וואס מען הויבט אן זאגען, ווי מען דארף זיך האלטען.

— אזוי, — האט דער פעטער ווידער אנגעהויבען, — הייסט עס, ביסט א קאנדוקטאר, ארבייטסט אויף דעם טראמוואי?

— א קאנדוקטאר.

— אלץ הייסט א טראף! און איך, סערגעי, גוטער ברודער, בין אריין אין טראמוואי און גלויב נישט מיינע אויגען. זאל דאס זיין סערגעי? יא, דאס איז ער מיט די ביינער, ס׳זאל פעהלען א טראפען! אי, גוט! אי, גוט! איך בין מיט אנ׳אמת צופרידען.

דער קאנדוקטאר האט זיך געשטעלט פון איין פוס אויפ׳ן צווייטען און מיטאמאל א זאג געטון:

— פעטער מען דארף צאהלען... איך מיין מען דארף קויפען א בילעט... וואו... פאהרט איהר? ווייט?

דער פעטער האט זיך נאך העכער צעלאכט און האט א פאטש געטון איבער׳ן קאנדוקטאר׳ס לעדערנעם רענצעל:

— כ׳וואלט בעצאהלט, מיט אנ׳אמת בעצאלט ווען איך זעץ זיך אין א צווייטען טראמוואי, ווען אפילו דער קאנדוקטאר וואלט מיך פערזעהען — וואלט איך אויך בעצאהלט. אבער דיר בעצאהלען? בעליידיגען דיך? ווילסט מיינע פאר גראשען זאלען ווייבען? האלטסט מיך פאר א יאלד, הא? נישט איך! נישט טימאפעי! פרעגסט מיך, סערגעי וואוהין כ׳פאהר? צום וואקזאל.

— צוויי סטאנציעס! — האט דער קאנדוקטאר זיך אנגעכמורעט און געקוקט אן א זייט.

— וואס, דו מיינסט עס מיט אנ׳אמת? — האט זיך טימאפעי פערחידוש׳ט.

— מען דארף, פעטער, צאהלען, — האט דער קאנדוקטאר געזאגט נאך שטילער, — צוויי סטאנציעס... קיינער טאר אהן קיין בילעט נישט פאהרען..

א בעליידיגטער האט טימאפעי פערקוועטשט די ליפען און אנ׳אונגעכמורעטער א קוק געטון אויפ׳ן ברודערנזוהן.

— וואס, געהסט נעמען בעצאהלט פון א לייבליכען פעטער? דו געהסט בעראבעווען א פעטער?

דער קאנדוקטאר האט נישט געענטפערט. ער האט א פערבענקטער גענומען קוקען דורכ׳ן פענסטער.

— איך האב דיך, הינטישער זוהן, זיבען יאהר נישט געזעהען, און דו! — האט דער פעטער אנגעהויבען מיט רוגזה — ווילסט כ׳זאל דיר בעצאהלען פאר א נישטיגען טראמוואי-בילעט? פון א לייבליכען פעטער? וואס פארא שטיק? און פאר די פאסאזשירען אין די אויגען.

טימאפעי האט געדרעהט ס׳צענערל צווישען די פינגער, געדרעהט עס און צוריק אריינגעלייגט אין דער קעשענע אריין.

— איהר זעהט, חברים? איהר זעהט וואס דא טוט זיך? — האט טימאפעי זיך געווענדעט צו די פאסאזשירען, — פון א לייבליכען פעטער מאהנט ער פאר א בילעט.. צוויי, זאגט ער, סטאנציעס... געהערט?

— מען דארף צאהלען! — האט דער פלימעניק זיך שיער נישט צעוויינט פאר פערדרוס, — איהר, חבר פעטער, בייזערט זיך נישט, ווייל דער טראמוואי, חבר פעטער, איז נישט מיינער. דער טראמוואי בעלאנגט צו דער רעפובליק. צום פאלק.

— צום פאלק? — האט דער פעטער נאכגעקרומט, — וועמען ארט עס. און דו, הינטישער זוהן, האסט נישט בעדארפט א לייבליכען פעטער בעליידיגען, האסט געדארפט זאגען: „בעהאלט פעטער, דיין שווער פערהארעוועט צענערעל. איך וועל שוין צאהלען. דער טראמוואי וואלט דערפון נישט איינגעפאלען. אנומעלטען בין איך געפארען מיט א פרעמדען קאנדוקטאר און ער האט פון מיר קיין גראשען נישט געוואלט נעמען. מיר זענען געוועזן לאנדסלייט. און דו, הינטישער זוהן. ווילסט געלד פון א לייבליכען פעטער?

דער קאנדוקטאר האט מיט׳ן ארבעל אפגעווישט דעם שטערען. האט א קלונג געטון און אויף שנעל אויסגערופען:

— געהט אראפ, חבר פעטער!

דער פעטער האט ווידער ארויסגענומען דאס צענערעל, עס געדרעהט צווישען די פינגער, עס געדרעהט. און עס צוריק אראפגעלייגט אין קעשענע.

— ניין, כ׳וועל דיר נישט בעצאהלען! כ׳וועל בעסער אראפגעהן!

טימאפעי האט א בעליידיגטער זיך געלאזט צום ארויסגאנג. ער האט א דרעה געטון ס׳פנים צום עולם:

— א פעטער... א לייבליכען פעטער טרייבט ער... ווארט, הינטישער זוהן, ווארט, דערפאר קען איך דיך... כ׳קען אפילו שיסען! איך האב גרויסע פערבינדונגען!

מיט גרויס ביטול האט טימאפעי א קוק געטון אויף זיין פלימעניק און איז ארויס פון טראמוואי.

יודיש: א. פען.

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

ניער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 4 א ניסן תרצה

אפריל

זון-אויפגאנג 5.06

זון-אונטערגאנג 6.14

וועגען די האנדעלס-שעה'ן אין די שפייז-געוועלבער

אינטערווענץ פון קאלאניאל-הענדלער-פעראיין (שרודמיעסקא 20) אין מיניסטעריום

אין ווארשא האט געווײלט א דעלעגאציע פון קאלאניאל-הענדלער פערבאנד, שרודמיעיסקא 20 אין די פערזאנען פון וויצע-פרעזעס גאטליב, גאלדקארן און פעראיינס - אדוואקאט פערבער.

די דעלעגאציע האט מיט זיך מיטגעפירט מעמאריאלען פארן אינערן מיניסטער, האנדעלס מיניסטער און מיניסטער פאר ארבייט און געזעלשאפטליכער שוץ, וועגן די האנדעלס שעהן פאר די שפייז-געוועלבער.

אין מעמאריאל ווערט אנגעוויזען, אז די לאדזער בעדינגונגען זענען ספעציפישע און אז די שפייז-געוועלבער מוזען זיין אפען נאך 7 א זייגער ווייל ערשט דעמאלט קענען די ארבייטער, אנגעשטעלטע און אפילו געשעפטס-בעזיצער מאכען זייערע איינ-קויפען, דאס האנדלען נאך 7 א זייגער אין אוונט וועט אויך נישט פערגוואלדיגען דאס געזעץ וועגען 8-שעה'דיגען ארבייטסטאג ווייל די לאדזער געוועלב-בעזיצער ארבייטען אין גרעסטען טייל אליין מיט זייערע פאמיליען-מיטגלידער אהן געדונגענע כוחות. דאס האמוועגן די שפייז -געוועלבער אין די האנדעלס-שעה'ן ברענגט דערצו, אז די געוועלבער קענען נישט אויסהאלטען די שטייער-לאסטען, דעריבער ווערט פערלאנגט מ'זאל ערלויבען אפען צו האלטען די שפייז-געוועלבער ביז 9 אין אוונט און זונטאג ביז 10 פריה.

די דעלעגאציע איז אויפגענומען געווארען דורך דעם דירעקטאר פון אדמיניסטראטיווען דעפארטאמענט ביים אינערן-מיניסטעריום. די דעלעגאציע האט פארן דירעקטאר פארגעשטעלט איהר שטאנדפונקט אין די דערמאהנטע פראגען און איהם געגעבען מאטיווירט.

דער דעפארטאמענט-דירעקטאר האט ארויסגעוויזען פיל פערשטענדניש פאר דעם ענין און ערקלערט אז איצט ווערט אויסגעארבייט א נאוועלע צום געזעץ וועגען האנדעלס-שעה'ן. בעקענענדיג זיך מיטן פארגעלייענטען מעמאריאל האט דער דירעקטאר מיט דער גאנצער זיכערקייט געזאגט, אז פאר שפייז-געוועלבער וועט געמאכט ווערען אנ'אויסנאהם ווייל דאס לעבען פאדערט עס אזוי,

ס'איז דעריבער זעהר מעגליך, אז די נאוועלע צום געזעץ וועגען די האנדעלס-שעה'ן וועט ארויסגעגעבען ווערען אין דער פארם פון א דעקרעט און די שפייז-געוועלבער וועלען קענען האנדלען לענגער ווי ביז איצט.

א לאגער פון געשמוגעלטע זאפאלניטשקעס

ענטדעקט אויף א בוידעם

אין אקטאבער פ.י. האט די גרענעץ-פאליציי ענטדעקט אויף א בוידעם אויף גלובנא 55 א לאגער פון געשמוגעלטע זאפאלניטשקעס און שטיינער צו זאפאלניטשקעס. ווי ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען איז די סחורה געווען דאס אייגענטום פון א געוויסען אברהם כמיעלניצקי ביי וועמען מ'האט אויך געפונען זאפאלניטשקעס און שטיינער. מחמת דעם וואס ביי א שכן אברהם קיסילעוויטש האט מען געפונען דעם שליסעל פון בוידעם, איז אויך קיסילעוויטש צוגעצויגען געווארען צו גערעכטליכער פעראנטווארטליכקייט. ביידע זענען בשעתו פערמשפט געווארען צו בעצאהלען צו 25 טויזענד זלאטעס שטראף אדער אויף 2 יאהר תפיסה.

נעכטען איז אין קרייז - געריכט פארגעקומען דער אפעלאציע-פראצעס. אויסהערענדיג די עדות און די פערטיידיגער האט דאס געריכט די שטראף פערקלענערט אויף 5 טויזענד זלאטעס. שטראף אדער אויף 250 טעג ארעסט.

בעת די געריכטס-פערהאנדלונגען איז געקומען צו אנ'אוואנטורע צווישען די צדדים. עטליכע מענשען זענען צוגעצויגען געווארען צו גערעכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

קאנפערענץ פון דער האנדווערקער-קאמער

מארגען, פרייטאג, 8 אוו. קומט פאר אויף מאניושקי 6 א קאנפערענץ גרופען פון דער לאדזער האנדווערקער-קאמער. די קאנפערענץ ווערט גערופען וועגען די אלפוילישע האנדווערקער-ירידים, וואס קומט פאר אין פויזען פון 28-טען ד. ח. ביז'ן 5-טען מאי ד. י.

גענויע אדרעסען אויף ארטיגע בריף

ווערען שנעלער צוגעשטעלט

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האט די היגע פאסט איינגעפיהרט א נייעס, אז די לאדזער בריף ווערען אבגעגעבען פון 2 ביז 3 שעה נאכ'ן אוועקלעגען דעם בריף אין בריף-קעסטעל.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, מאכט די פאסט-דירעקציע אויפמערקזאם, אז די אדרעסען זאלען זיין לעזבאר, א חוץ דעם נומער פון הויז זאל מען אויך שרייבען דעם נומער פון דער וואוינונג. די וואס האבען בריף-קעסטלעך אויף דער פאסט, דארף מען אנגעבען דעם נומער פון בריף-קעסטעל.

פסח-פעריען אין די שולען

פון 17-טען ביז'ן 24-טען ד. ח.

פון שול-אינספעקטאריאט טיילט מען מיט, אז די היי-יעהריגע פסח-פעריען אין די שולען הייבען זיך אן דעם 17-טען ביז דעם 23-טען ד. ח. די לימודים הייבען זיך אן דעם 24-טען ד. ח.

אונטער די רעדער פון אנ'אויטא

(א) אויף פיעטריקאווער גאס איז אריבערגעפאהרען געווארען דורך אנ'אויטא בראניסלאוו שוויאנטעק פון נאוואָ-סאדי 13, פאגאטאוויע האט איהם נאכ'ן פערבונדען די וואונדען אפגעפיהרט א היים.

געפעהרליכע איינברעכער געכאפט

אויף דער „הייסער מינוט"

ער איז געקומען אויף „גאסטראלען" פון קראקא

די לעצטע צייט האט אין דער געגענד פון פעטריקאוו און אין דער סביבה „געארבייט" א געפעהרליכער איינברעכער, וועלכער האט אויסגעפיהרט א גאנצע רייה איבערפאלען, ער איז געכאפט געווארען אויף דער „הייסער מינוט" בעת ער האט אויסגעפיהרט אנ'איינברוך גנבה אין אנ'אינסטיטוציע.

ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, איז ער דער 24 יעהריגער בעקער מענדעל באומגארטען, וועלכער איז געקומען פון קראקא אויף „גאסטראלען", ווי ער האט אליין ערקלערט, האט ער אין פעטריקאוו אויסגעפיהרט 6 איינברוך-גנבות.

אונטערגעצונדען א דארפישעווירטשאפט

די גאנצע ווירטשאפט אוועק מיט'ן רויך

(א) נעכטען ביינאכט איז אויסגעבראכען א שרפה אין דארף ליכאוו, לאסקער פאוויאט.

די שרפה איז אויסגעבראכען אין הויז פון יוזעף אווטשארעק. דאס פייער האט זיך שנעל פערשפרייט, אזוי אז ביז מען האט בעמערקט דאס פייער אין דארף, האט עס שוין געהאט ארומגעכאפט כמעט דעם גאנצען דארף.

עס איז קוים געלונגען אפצוראטעווען 3 הייזלעך. דאס איבריגע איז אלץ אוועק מיט'ן פייער.

עס איז אויך פערברענט געווארען עטליכע בהמות און אלע פעלד-מאשינען.

אין דעם שייער איז גראד געשלאפען דער פארמבעק סטאניסלאוו בזשעזשינסקי, וועלכער איז אזוי מורא'דיג צוקוועטשט געווארען פון די איינגעפאלענע בעלקעס, אז מען האט איהם אין א גוסס'דיגען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

דער שאדען בעטרעפט 25,000 זל.

עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די שרפה איז געווען דורך אונטערצינדען.

פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג כדי צו כאפען די שולדיגע.

היינט און מארגען איבערזיכט

פון לאסט- און פאסאזשיר-אויטא'ס

היינט דארפען די אויטא-בעזיצער צושטעלען זייערע אויטאס צו דער קאנטראלע צו דער קאמיסיע נומ. 1 אויף דער וויגורא גאס. היינט דארפען זיך מעלדען די אויטא בעזיצער וועמענס נעמען הייבען זיך אן מיט די ליטערעס

D E

פאר דער קאמיסיע נומ. 2 (וויגורא רוג שיענקיעוויטשא) די בעזיצער מיט זייער לאסט-אויטא-מאבילען

L P

מארגען פרייטאג פאר דער קאמיסיע נומ. 1 די ליטערעס

F I

פאר דער קאמיסיע נומ. 2 — די ליטערעס

R S T

פראיעקט צו פערוועהרען די לעבענס-מיטעל-געשעפטען צו פערקויפען געבעקס

(אג) אין שייכות דערמיט, וואס די לאגע אויפ'ן מעהל מארק האט זיך לעצטענס פערערגערט, איז אין לאקאל פון פערבאנד פון די תבואה און מעהל הענדלער פארגעקומען א פערזאמלונג, אין וועלכען עס האבען זיך אויך בעטייליגט פארשטעהער פון די מילנערס. נאך א דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען 1) זיך ווענדען צו דער רעגירונג, אז זי זאל בעגרענעצן די ארבייטס צייט אין די מיהלען נאר אויף צוויי שיכטען, 2) זיך ווענדען מיט א פראיעקט צו דער רעגירונג וועגען בעגרעניצען דאס בויען פון מיהלען און פערגרעסערען די פראדוקטיוויטעט פון די איצט עקזיסטירענדע אויף 5 יאהר, 3) אין הסכם מיט די צעכען זיך ווענדען מיט א פראיעקט אז עס זאל פערוועהרט ווערען צו פערקויפען געבעקס אין די לעבענסמיטעל געשעפטען, דעם אויסשליסליכען פערקויף זאלען האבען נאר די בעקערס און די בעקער-געשעפטען, 4) שאפען ביים פעראיין פון די תבואה סוחרים א אינפארמאציע ביורא, וואס זאל ערטיילען אינפארמאציעס וועגען דער קרעדיט-פעהיגקייט פון די אפנעהמער, פעסטשטעלען קאנדיציעס פון פערקויף ווי אויך רעגולירען פון קרעדיט.

זאל פילהארמאניע

נארוטאוויטשא 20, טעל. 213-84

שבת, דעם 6-טען אפריל

פינקטליך 9 אוונט

פאר'ן אפפאהרען נאך אויסלאנד

איינציגע פארשטעלונג פון

„אראראט"

קינסטל. אנפ. משה בראדערזאן

פייערליכע געזעגנונגס-אקאדעמיע

1) „לאדזש — פאריז" ●●

2) פייערליכע אקאדעמיע

3) „זייט געזונד" ●●●●

— רעווי-מאנטאזש אין 10 בילדער. —

א האלב טוץ לאך-באמבעס פון „ארארא"

מיט דער בעטייליגונג פון

זוסמאן סעגאלאוויטש, ד"ר ווילהעלם פאלעק, משה בראדערזאן.

רעזשיסערען: ש. דזשיגאן און י. שומאכער. מוזיק-לייטונג: ה. רובין.

בינע-לייטונג: ב. שווארצשטיין.

בילעטען פערקויפט די קאסע פון פילהארמאניע.

קלאנג-קינא-טעאטער

Zachęta

זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

1) דער שעהנער פילם פון סעזאן א. נ.

פירשטין מאנטע קריסטא

אין די הויפט-ראלען:

Brygida Helm i Rudolph Forster

II.

ערליכע קאמעדיע פון אלע צייטען א.נ.

„נור נישט אין די ליפען!"

עראטיק! פיקאנטעריע!

אין די הויפט-ראלען:

Mikołaj Rymski, Alicja Pissot

אנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאג 12 בייטא

יודיש מאריאנעטען-שפיל

„בערל-שמערל-טעאטער"

אנפיהרונג: משה בראדערזאן

אין קאפע „אידעאל"

(פיעטריקאווער 48)

צווייטער פראגראם א. נ.

נאר נישט געזארגט

עס ווערען געוויזען לאלקעס-קאריקאטורען פון: דער פערקישער חזן כראל-אכמעט-פאשא, חון; כומה-וויצקי; ארחאקפס וויצטעל; דער דומשע זשאבאטינסקי; בען—גען גוריאן; ר' מענדעלע גראנאך; רעגינא קאנדעל-צוקער; שיינע-שיינדל מרים; יוזעף קאחאדלע-שמיד; מעצענאס קאבילען; ר' לייבישל מורה מוריגי; ד"ר פלויש; דעפוטאטען-פרעזעס ר' לייבעל; נח גורים-לוצקי; שבתאי מוהל; איטשע-מאיר קוציען און וואוושניצן עקס-קאמער; יודקע פאן-לאוניק; שמענדריק עם שמענדריקובנע; וואלענטי און וואיטשעכאוו; ראצע מיט די צאצע; בערל-שמערל-ברידער; פיגיעלע סוין.

היינט דאנערשטאג — 1 פארשטעלונג

אנהויב 10 אוונט. קאנסומציע 1 זל.

טעקסטען: משה בראדערזאן, י. אבערושאנעק און ח י. בזשוסטאוסקי. לאלקעס געשניצט — ש. מאבאק. מוזיק ארענזשירט: דוד בייגעלמאן.

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 201-93

צוריקגעקעהרט

ספעציאליסט

פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג

סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען

נעמט אן פון 8-11 און פון 5-8 אוונט

אונערהערטער בלבול פון „אָרענדאָווניק"
געגען די לוטאָמירסקער יודען

נאָך שעראַדז, וואָלבאָרזש איז געקומען לוטאָמירסק. און ס'וועלען נאָך קומען אַנדערע שטעט און שטעטלעך, אין וועלכע דער „אָרענדאָוניק" צילט אַרויסצורופען אַ העצע געגען דער יודישער בעפעלקערונג, די רכילות ליגענס און בלבולים געהען וואָס אַמאָל ווייטער,, מ'בענוצט זיך מיט צינישע אויסגעטראַכטע מעשיות אַבי דאָס זאָל טרעפען צו די מאַסען.

וועגען לוטאָמירסק דערצעהלט דער „אָרענדאָוניק" אַ נישט געשטויגענע מעשה וועגען דעם ווי 2 יודען האָבען

פערמסרט פאַר דער דייטשער מאַכט 5 קריסטען

אַז זיי זענען שפּיאָנען און דעריבער זענען זיי דערשאָסען געוואָרען, די יודען האָבען דאָס געטון דערפאַר, ווייל די דערשאָסענע וועלכע זענען געווען מיליציאַנטען האָבען געשטערט די יודען אין פיהרען אַ בראָנפען־פאַבריקעל.

די גאַנצע געשיכטע פון לוטאָמירסק איז אין „אָרענדאָווניק" אויפגעשריבען געוואָרען אַזוי טאַנדייט, אַז פון דאָרט פיהלען זיך פּשוט אַרויס די צינישע ליגענס.

אונזער מיטאַרבייטער איז אוועקגעפאָהרען קיין לוטאָמירסק, כּדי אויסצופאָרשען דעם ענין, מיר האָבען בעשלאָסען נאָכצוגעהען דעם „אָרענדאָוניק" טריט ביי טריט, דעמאַסקירען זיינע ליגענס און אויפווייזען אויף וועמעס זייט ס'איז די גערעכטיגקייט, אָבער דאָס איז נאָך נישט גענוג, מיט האַלטען אַז די יודישע געזעלשאַפטליכקייט, צווישען זיי אויך די יודישע אַדוואָקאַטען דאַרפען

פערפיהרען אַ פּראָצעס געגען די גיפט־מישער

פון „אָרענדאָוניק" כּדי דאָס פּוילישע געריכט זאָל איינקאָל פאַר אַלעמאָל שטעמפּלען די ליגענס און רכילות פון „אָרענדאָוניק" און די געפעהרליכע אַגיטאַציע אין די יודישע שטעטלעך זאָל ענדליך אָפּגעשטעלט ווערען.

לוטאָמירסק — אַ שטעטעל פון אַנ'ערך 1000 פאַמיליעס, צווישען זיי 150 יודישע, אָרים איז דאָס שטעטעל ווי קאַפּצאַנסק. שטיל איז אין דעם שטעטעל ווי תּשעה באָב אין שוהל, און נאָר דער קלונג פון טראַמוויי שנידט פון צייט צו צייט אַדורך די שטילקייט אין די גאַסען, קיין פּרנסה האָבען די יודען נישט, פון וואַנען מ'לעבט? קיינער ווייסט נישט אויף דער פראַגע צו ענטפערן.

איז אַזוי לאַנג שטיל געווען ביז אין דער לופט האָט אָנגעהויבען צו הילכען „אָרענדאָוניס", „אָרענדאָוניק", „יודישע שפּיאָנען גיבען איבער פינף פאַליאַקען צום שיסען אין די הענט פון די דייטשען". און ס'האָט אָנגעהויבען צו קאָכען. גרופּעס קריסטען שטעהען אין די רוגעס און אין מיטען מאַרק און לייענען די שרעקליכע געשיכטע פון די „יודישע שפּיאָנען". מאַנכע עלטערע קריסטען מאַכען מיט דער האַנד:

— דאָס איז נישט אמת, מיר געדענקען דאָך די געשיכטע, אַנדערע ווידער ווילען זיך איינרעדען אַז דאָס איז אמת, אָדער ס'לוינט זיי זיך אַזוי איינצורעדען, הגם זיי ווייסען זעהר גוט, אַז אַלץ איז ליגען. און פון אַמאָליגע יוגענד־פריינד זענען געוואָרען די ערגסטע העצער און גיפט־מישער. דאָס ערגסטע איז אָבער מיט דער יוגענד, אָט די דאָזיגע יונגע חברה־לייט זענען אין 1914 נאָך געווען גאַנץ קליינע קינ־

דער, אָדער נאָך אינגאַנצען נישט געלעבט און זיי געהמען אויף

די תּורה פון „אָרענדאָוניק"

אַזוי ווי זי איז געשריבען און דאָרט טרעפט די העצע אויף דעם ריכטיגען באָדען.

וואָס איז געשעהן אין לוטאָמירסק? איינס וואָס איז אמת אין דעם אַלעם וואָס דער „אָרענדאָוניק" שרייבט, איז דאָס אַז די אַכזריותדיגע דייטשען האָבען אין לוטאָמירסק אַזוי גוט ווי אין אַנדערע שטעטלעך, געשאָסען פינף פאַליאַקען: אַנאַניעוויטש, אַלעקסאַנדראָוויטש, סוטאַרסק, יאַנעצק און אַדאַמסקי. גראָד זוכט דער „אָרענדאָוניק" אויס די שטעטלעך וואו ס'זענען אומגעקומען צופעליג בלויז פאַליאַקען, און ריהרט זיך נישט צו די ערטער וואו ס'זענען פאַראַן צעהנדליגער קברים מיט יודישע מתים, וועלכע זענען אומגעקומען דורך די דייטשען. די טרויעריגע געשיכטע אין לוטאָמירסק איז פאָרגעקומען אויף פאָלגענדען אופן: אין סוף יאָהר 1914, זענען נעבען לוטאָמירסק פאָרגעקומען די גרעסטע שלאַכטען צווישען דעם רוסישען און דייטשען מיליטער. די דייטשען האָבען זיך געפינען אויף דער ליניע קאַזשימיעזש—לאָדז און די רוסען אויף דער זייט פון לאַסק, אין לוטאָמירסק איז קיין שום מיליטער נישט געווען. דאָס שטעטעל האָט זיך געפינען אין מיטען פון

הוראַגאַן־פייער צווישען די דייטשען און די רוסען

די גראַנאַטען זענען געפאַלען אין מיטען שטאָט און קיינער האָט זיך נישט געקענט איינשטעלען אַרויסצוגעהן אין גאַס, הגם אויך אין שטוב איז די געפאהר נישט געווען קלענער. די מענשען האָבען זיך בעהאַלטען אין קעלערס, וואו איינער האָט נאָר געקענט, כּדי איבערצוואַרטען ביז די שלאַכט וועט אַדורך. פערציג פּערזאָן פון דער קריסטליכער בעפעלקערונג האָבען זיך בעהאַלטען אין די קעלערן פון היסטאָרישען קלויסטער, וועלכער געפינט זיך אין לוטאָמירסק. די יודישע בעפעלקערונג האָט געלעבט אין שרעק און יעדער האָט געטראַכט ווי אַזוי זיך אַרויסצובעקומען פון דעם שרעקליכען גיהנום.

אויפן מאַרק האָט אַ הויז דער פוהרמאַן אַברהם יצחק סטריקאָווסקי. די שכנים האָבען איהם אָנגעהויבען צוצורעדען אַז ער זאָל איינשפּאַנען זיין פוהר מיטן פערד און מ'זאָל אָפּפאָהרען קיין לאָדז, ווייל וועגען פערבלייבען אין שטעטעל האָט קיין שום רייד נישט געקענט זיין. סטריקאָווסקי האָט די ערשטע צייטען נישט געוואָלט הערען אפילו וועגען דעם, אָבער שפּעטער האָט ער זיך געלאָזען צורעדען און געפּרובט איינשפּאַנען דאָס פערד דאָ האָט ער בעמערקט אַז דעם פערד פעהלט פּאָדקאָוועס, ער איז אַוועק צו דעם קאָוואַל פּאַוולאַק, וועלכער האָט געוואוינט נעבען דעם קלויסטער און געבעטען עטליכע פּאָדקאָוועס, ער האָט אָבער נישט בעקומען ווייל פּאַוולאַק האָט נישט געהאַט, סטריקאָווסקי איז אַוועק צוריק אַהיים און בעשלאָסען נישט אַרויסצופאָהרען קיין לאָדז, דאָס איז געשעהן אין אַ דאָנערשטאָג, די שיסעריי האָט נאָך געדויערט איבערן פרייטאָגדיגען טאָג און שבּת איז רוהיגער געוואָרען, די גאַנצע כּמעט בעפעלקערונג פון שטעטעל, האָט דעם דאָזיגען שבּת פערלאָזען לוטאָמירסק און געלאָפען וואו די אויגען האָבען זיי געטראָגען. און טאַקע דעם דאָזיגען שבּת האָבען די דייטשען פערנומען די שטאָט.

קודם כּל האָבען די

דייטשע מיליטער־אָפּטיילונגען בעזעצט דעם קלויסטער

וואו ס'זענען געלעגען בעהאַלטען די 40 פאַמיליעס, די פרויען און קינדער זענען באַלד בעפרייט געוואָרען און אַלע מאַנספּערשוינען זענען פערהאַלטען און אָפּגעשיקט געוואָרען אין דאָרף באַביץ, וואו מ'האָט זיך געפונען דער דייטשער שטאַב. אויפן וועג האָט איינער פון די פערהאַלטענע, אַ געוויסער אַנטאָניעוויטש געוואָלט אַנטלויפען און די דייטשען האָבען איהם דערשאָסען, דאָס איז געווען דער ערשטער דערשאָסענער דורך די דייטשען וועגען וועלכען דער „אָרענדאָוניק" שרייבט, אַז ער איז געמסרט געוואָרען דורך די יודען אַברהם יצחק סטריקאָווסקי, און משה שיקער. די איבעריגע פערהאַלטענע זענען געבראַכט געוואָרען קיין באַביץ, דאָרט האָט זיך אָנגעהויבען אַנ'אויספאָרשונג דורך די דייטשען וועגען פון די וועלכע זענען געווען בעהאַלטען אין קלויסטער, זענען אַרויפגעקראָכען אויפן טורם און אַרויסגעקוקט פון דאָרט דורך די קליינע פענסטערלעך.

אין די דייטשע פּאָזיציעס וועלכע האָבען זיך געפינען אין קאַזשימיעזש האָט מען בעמערקט אַז מען קוקט אַרוס פון טורם דורך די פענסטער אויף די דייטשע פּאָזיציעס און ווי די דייטשען האָבען ערקלערט האָט מען כּלומרשט פון דאָרט אויך געגעבען צייכענס צו די רוסען, וועלכע האָבען זיך געפונען אויף דער צווייטער זייט פון שטעטעל.

די אומגליקליכע פערהאַלטענע וועלכע האָבען גאָרנישט פאָרגעפיהלט וואָס די דייטשען האָבען אין זינען מיט זייער אונשולדיגער פראַגע, האָבען פּשוט געענטפערט אַז פון פענסטער אין טורם פון קלויסטער האָבען אַרויסגעקוקט בעת דער שיסעריי די דערמאָהנטע אַדאַמסקי, סוטאַרסקי, יאַנעצקי, און אַלעקסאַנדראָוויטש. די דייטשען האָבען מעהר נישט געדאַרפט

אַלע 36 מענשען זענען בעפרייט געוואָרען

און די פיר דערמאָהנטע אונשולדיגע מענשען זענען פערהאַלטען געוואָרען אין באַביץ.

דערווייל האָבען די דייטשען פערהאַלטען אין לוטאָמירסק דעם גמינע־שרייבער ביעלינסקי, אונטערן פערדאַכט, אַז ער האָט איבערגעגעבען דייטשע פערוואונדעטע אין די הענד פון די רוסען, ס'האָט זיך באַלד אָנגעהויבען אַ שטאַרקע אינטערווענץ פון דער לוטאָמירסקער בעפעלקערונג אָפּצוראַטעווען דעם שרייבער ביעלינסקי.

צום קאָמענדאַנט איז אַוועק דער לוטאָמירסקער רב (היינט רב אין מאַקאָטאָוו) דער אָנגעזעהענער יודישער בירגער הערשענבערג, דער גלח און אַנדערע יודען און ס'האָט זיך איינגעגעבען ביעלינסקי צו ראַטעווען. דאַן האָט מען זיך אָנגעהויבען פערנעה־

מען מיטן גורל פון די 4 פערהאַלטענע אין באַביץ, ס'האָט זיך אָבער אַרויסגעשטעלט אַז די אינטערווענץ איז געווען אַ פערשפּעטיגטע. ווייל די דייטשען האָבען שוין די 4 פערהאַלטענע קריסטען געהאַט דערשאָסען.

די אונשולדיגקייט פון די דערשאָסענע האָט זיך שפּעטער אַרויסגעשטעלט און די דייטשען האָבען ערלויבט די טויטע קערפּערס פון די דערשאָסענע אויסצוגראָבען און זיי אַוועקפיהרען אויפן צמענטאַזש. דערמיט האָט זיך די גאַנצע געשיכטע געענדיגט. קיינער האָט קיינמאָל נישט קיינעם פאָרגעוואָרפען אַז אימיצער האָט געהאַט עפּעס אַ שייכות מיט דעם ענין פון די, וועלכע זענען דורך די דייטשען דערשאָסען געוואָרען.

איצט האָט דער „אָרענדאָוניק" אָנגעהויבען די העצע, דאָס דאָזיגע גיפט־בלעטעל בעשולדיגט צוויי יודען אַברהם יצחק סטריקאָווסקי און משה שיקער. אַז זיי האָבען דאָס פערמסרט די 4 פאַליאַקען פאַר די דייטשען, דאָסמאָל קען מען אָבער

דעם „אָרענדאָוניק" און די אַנדערע העצער פּשוט כאַפּען ביי דער האַנד

דער „אָרענדאָוניק" שרייבט, אַז די דערשאָסענע זענען געווען מיליציאַנטען און האָבען נישט ערלויבט סטריקאָווסקין און שיקערן צו פיהרען קיין בראָנפען פאַבריקעל און צוליב נקמה האָבען די יודען זיי געמסרט פאַר די דייטשען.

ס'ווייזט זיך אָבער אַרויס, געשטיצט אויף די אויטענטישסטע דאָקומענטען, אַז פון די אַלע דערשאָסענע איז נאָר אַלעקסאַנדראָוויטש געווען אַ מיליציאַנט, די איבעריגע דריי נישט. דאָס קאָמישסטע דערביי איז, אַז משה שיקער דער צווייטער יוד, וועמען דער „אָרענדאָוניק" בעשולדיגט אין מסר'ן די דערשאָסענע, איז בעת די געשיכטע האָט פּאַסירט, אינגאַנצען אין לוטאָמירסק נישט געווען, באַלד ביים אויסברוך פון דער מלחמה האָבען איהם די רוסען אַלס „זאַפּאַסנעם" גענומען אין מיליטער און איז די גאַנצע צייט געווען אין שערלעץ.

דאָס איז דער בלבול פון לוטאָמירסק, מיר וועלען אויך ווייטער דעמאַסקירען כּסדר די ליגענס, רכילות און העצע פון די ענדעקעס.

קינאָ־טעאַטער
„MIRAŻ"
11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנט.) 16
היינט — די דאָפּעלטע פּרעמיערע
1) בירא־בידזשאַן
2) ביידע מענשען
יודיש לעבען
יודישע מוזיק
יודישע פרייד און לייד
יודישער איבערבוי
יודישע פאָלקסלידער
יודישע טענץ
אין דער יודישער שפּראַך
פּרייזען פון די פּלעצער: III פּל. 54 גר.
II פּל. 85 גר., I פּל. 1,09 זל.
באַלקאָן 75 גר.

Dr. med.
R.Zalcwasser
כירורג
ציגעל־גאַס 19, טעל. 125-17
נעמט אָן פון 1–2 און פון 4–6 נאָכמ.

ר. איזראַעל

דער בערזען־סוחר

שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

157

דער טויט האָט געשוועבט אין דער קאַמער פון די צוויי צום טויט פערמשפּטע די שוואַרצע פליגלען פון מלאך המות האָבען געפלאַטערט איבער אַלץ וואָס האָט זיך געפינען אין דער קאַמער, דער מרוי ער האָט גערוהט אין יעדען ווינקעלע און ס'וואָלט געווען אַ פערשוועכונג פון דער הייליגקייט — אויב מ'וואָלט דאָ גערעדט אַ הויך וואָרט. וועגען וואָס האָבען געטראַכט די צוויי מענשען, וועלכע זענען געזעסען יעדער אין זיין ווינקעלע און געוואַרט אויפ'ן טויט? וואָס האָט נאָך יעדער פון זיי געהאַט צו ערלעדיגען אויף דער וועלט, וועלכע זיי פערלאָזען אויף אייביג?

שולמית איז געזעסען אין איין ווינקעל און דזשאָן קיסטער אין דעם צווייטען, דזשאָן קיסטער איז נישט געווען דערזעלבער וואָס שטענדיג, זיין כאַראַקטער האָט זיך מיטאַמאָל געענדערט, ער איז געוואָרען טרויעריג־סענטימענטאַל און זיך נישט געקענט קיין עצה געבען מיט די געפיהלען, וועלכע האָבען זיך איהם געשטופּט אין די געדאַנקען און האַרץ, דזשאָן האָט פערלוירען די זעלבסטשטענדיגקייט, ער האָט מעהר נישט געקענט הערשען איבער זיך. דער פאָרשלאַג פון שולמיתן האָט איהם אַריינגעבראַכט אין אַזאַ שטימונג, אַז ער האָט ממש איצט דערפיהלט דעם גאַנץ ערנסט פון דער לאַגע, אין וועלכער ער געפינט זיך, ערשט איצט האָט ער דערפיהלט דעם טויט, וועלכער האָט שוין געשוועבט פאַר זיינע אויגען, ער האָט דערפיהלט דעם אָנריהר פון די אייזיגע הענד פון טויט, און האָט פערלוירען יעדע הערשונג און מאַכט איבער זיך, ער האָט איצט נישט געהאַט די דרייסטקייט זיך צו פרעגען שולמיתן צוליב וואָס זי האָט איהם דאָ אַהערגעבראַכט, שולמית האָט זיך נאָך אַלץ נישט געקענט דעצידירען צו זאָגען דזשאָנען די סיבה צוליב וועלכער זי האָט איהם אַהערגעפאָדערט

— אַלזאָ, האָט שולמית אָנגעהויבען, מיר זענען פערמשפּט געוואָרען צום טויט.

— אַזוי איז עס אַנדערש קען שוין נישט ווערען

— צי קען שוין טאַקע ווירקליך נישט אַנדערש ווערען.

— לײדער נישט, ס'איז נישט פערהאַן קיין שום רעכטליכער און אויך נישט קיין אַנדער מאָטיוו, אַז דער דאָזיגער אורטייל זאָל קענען געענדערט ווערען.

— ווייס וואָס איך וועל דיר זאָגען, דזשאָן, מיר איז אַ שאָד צו שטאַרבען, און וואָלט נאָך געוואָלט ווייטער לעבען, קודם כּל דערפאַר, ווייל איך האַלט, אַז איך בין אומשולדיג פערמשפּט געוואָרען.

— ס'איז נישט אמת, שולמית, מ'קען נישט זאָגען, אַז דו ביזט אומשולדיג פערמשפּט געוואָרען, די פאַקטען רעדען געגען דיר, הגם דאָס קען זיין דיין אינערליכע איבערצייגונג.

— און אפשר האָבען מיר געמאַכט אַ פעהלער, ווען מיר האָבען אָנגענומען אַזאַ פערטיידיגונגס־טאַקטיק.

— איך האָב נישט קיין חרטה, איך האַלט, אַז אַנדערש האָב איך נישט געקענט האַנדלען.

— און איך האַלט, אַז איך האָב געדאַרפט מאַכען אַ געשריי אויף דער גאַנצער וועלט, איך האָב געדאַרפט צווינגען די אַזוי גערופענע געזעלשאַפט, דאָס געריכטס־וועזען, אַז זיי זאָלען זיך פערנעהמען נישט נאָר מיט דער פערברעכערין, נאָר אויך מיט די פערברעכענס, זיי זאָלען נישט נאָר זוכען דעם מערדער נאָר דערגעהן די סיבות פון מאָרד.

— דיזעלבע ווערטער האָב איך אויך געזאָגט דעם פּאָליציי־אינספּעקטאָר ביים אָנהויבען די אויספאָרשונג, דאָס האָב איך אָבער נישט געוואָלט זאָגען ביים געריכט, ווייל דאָס וואָלט קיין פּעולה נישט געהאַט און מ'וואָלט דאָס געהאַלטען, אַז דאָס איז אַ טאַקטיק פון מיין זייט ווי אַזוי זיך אַרויסצודרעהען פון דער פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די מעשים אין וועלכע מ'האָט מיך בעשולדיגט, און דאָס האָב איך נישט געוואָלט, מיין כאַראַקטער איז נישט אַזעלכער, אַז איך זאָל זיך ...., אַז איך זאָל זיך איינברעכען, דאָס איז אָבער געווען נאָר ביז איצט.

— און איצט וואָס איז?

— און איצט פיהל איך, ווי איך ברעך צוזאַמען, איך פיהל אַז איך וועל מעהר נישט אויסהאַלטען און ווען אין עטליכע שעה אַרום וועל איך דאַרפען געהן צו דער תּליה, וועל איך אינגאַנצען פערלירען דאָס בעוואוסטזיין.

— הייסט דאָס אייער שטאַרקער כאַראַקטער, וועלכען איך האָב שטענדיג מקנא געווען?

— דאָס איז נישט דערזעלבער כאַראַקטער, דאָס איז אַ גאַנץ אַנדערער און איך האָב זיך אָנגעהויבען צו בויגען און צו ברעכען ערשט פון דעם מאָמענט ווען איך בין מסכים געווען מיט דיר דאָ צו בלייבען אַליין, זאָג מיר שולמית וואָס האָסט דו געוואָלט פון מיר?

— איך וויל אַז מיר זאָלען אַוועקגעהען פון דער וועלט מיט אַזאַ שטאַרקען קלאַפּ אין „טיר" אַז די גאַנצע וועלט זאָל אַ ציטער געבען, דאָס זאָל מאַכען אַזאַ איינדרוק, אַז דעמאָלס ווען מיר וועלען שוין נישט זיין זאָל די וועלט דאָך אָנהויבען צו דיסקוסירען וועגען איהר איינגעוואָרצעטע און איינגעבוירענע נאַרישקייטען און זאָל זיי אויפהערען אָנצווענדען.

— אַ קלאַפּ אין טיר, האָט דזשאָן טרויעריג געשמייכעלט, וואָס דו זאָלסט נישט האָבען צוגעטראַכט וועסט צו דעם ציל נישט פיהרען. די וועלט, צו וועלכער דיר ווילט זיך אַזוי שטאַרק אַפּעלירען, וועט זיך אפילו אויף איין מאָמענט נישט אָפּשטעלען אויף דיין דעמאָנסטראַציע, דער תּליון וועט דיר פערוואַרפען די פּעטליע, דיך אַרויפציהען אויף דער שנור, דו וועסט צאַפּלען אַביסעל און אָפּשטאַרבען. די צייטונגען וועלען מיט גרויסע קעפּ מודיע זיין דער וועלט, אַז דער פינאַל פון דער סענסאַציאָנעלסטער געשיכטע פון אונזער צייט איז פאָרגעקומען, די גערעכטיגקייט האָט בעקומען איהר סאַטיספאַקציע, די מערדער זענען אויפגעהאָנגען געוואָרען, די סאָציאַליסטישע צייטונג וועט אפשר צו דעם נאָך צושרייבען עטליכע ווערטער, אַז ס'איז נישט יושרדיג אָנצווענדען טויט־שטראָף, און דאָס געגען אַ פרוי און דערמיט וועט זיך אַלץ ענדיגען, די געזעלשאַפט וועט זוכען אַנ'אַנדערע סענסאַציע און דיינע דעמאָנסטראַציעס וועלען צו גאָרנישט ברענגען.

— דיר דוכט זיך נאָר אַזוי, האָט שולמית געזאָגט, איך וויל אויסנוצען דאָס איצטיגע אומגעלומפּערטע געזעץ ביז'ן לעצטען אות.

— וואָס ווילסט דו אויסנוצען?

— דאָס געזעץ זאָגט, אַז אַ מענש, וועלכער איז פערמשפּט צום טויט, קען אין זיינע לעצטע מינוטען פאָדערען אַלץ וואָס איהם גלוסט זיך און זיין ביטע מוז נאָכגעגעבען ווערען.

— וואָס האָסט דו בדעה צו פערלאַנגען?

(פאָרטזעצונג קומט)

גרויסע אקציע אין לאדז
לטובת דעם יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט אין ווילנע

אויסנוצענדיג די געלעגענהייט, וואָס דער בעקאַנטער יודישער קולטור און „ייוואָ"-טוער זלמן רייזען איז געקומען אויף דער טרויער-אקאדעמיע פון לאַזאר פוקס, האָט די לאָדזער געזעלשאפט פריינד פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט צונויפגערופען אַ זיצונג פון איהר פערוואַלטונג און פון היגע געזעלשאפטליכע און קולטור-טוער.

אויף דער דאָזיגער זיצונג האָט ה' זלמן רייזען געהאלטען פאָלגענדיגען רעפעראט וועגען דער טעטיגקייט פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט, אין צוזאמענהאנג מיט דעם צעהן-יעהריגען יובל פון זיין ענטשטעהונג.

— היי-יאָהר — הויבט-אָן ז. רייזען — ווערט 10 יאָהר, זינט „יוואָ" איז געגרינדעט געוואָרען. במשך פון דער צייט האָט זיך דער אינסטיטוט בעדייטענד פערשטאַרקט און פערברייטערט. מיר בעשעפטיגען זיך לעצטענס מיט דער פאָרשונג פון אונזער יוגענד. איינגיכען וועט ערשיינען אַ בוך פון 15 בויגען, געווידמעט ספעציעל דער דאָזיגער פראַגע. מיר האָבען ערקלערט אַ קאָנקורס פון דער בעסטער יוגענדליכער אויטאָביאָגראַפיע (אין עלטער פון 16 ביז 24 יאָהר) און בעקומען 300 אויטאָביאָגראַפיעס, וועלכע גיבען אַן'אָפּשפּיגלונג פונם לעבען און ארט דענקען פון דער יודישער יוגענד פון אַלע שיכטען פאַר'ן סאָציאָלאָג, היסטאָריקער און שריפטשטעלער איז דאָס אַן'אוצר. צו דעם צוועק זענען מיר גע-קומען אין קאָנטאַקט מיט אַ סך טויזענדער יוגענד-ליכע, אַקטיווע מיטאַרבייטער פון „ייוואָ".

בכלל איז זעהר וויכטיג פאַר יעדען איינציגען פון אייך זיך צו בעקענען מיט דעם דאָזיגען וויסענ-שאַפטליכען אַנשטאַלט, וואָס איז דער צענטער און דער שפּיגעל פונם יודישען לעבען אין דער גאַנצער וועלט. גענוג איז אָנצעווייזען, אַז „יוואָ" האָט אין משך פון זיין עקזיסטענץ ארויסגעשיקט 80 טויזענד בריף און בעקומען 27 טויזענד תשובות פון אַלע עקען וועלט. צו דער דאָזיגער אינסטיטוציע ווענדען זיך אי וויסענשאַפטליכע אַנשטאַלטען, אי קאָלעקטי-ווען, אי יחידים.

איינציגע פאָרשטעהער פון „יוואָ" האָבען גע-פּלאַנט, אַז ביים מוזיי-ארכיוו און ביבליאָטעק זאָל געשאַפען ווערען אַ יודישע הויך-שול, וועלכע זאָל צו-גרייטען קאַדרען יודישע וויסענשאַפטלער, וואָס זאָ-לען פאָרטזעצען און ענטוויקלען די אַרבייט פון אינ-סטיטוט. אָבער אין דער איצטיגער תקופה פון אַל-געמיינער פעראָרימטקייט, איז אַזאַ פּלאַן אונמעגליך צו פערווירקליכען, און דעריבער האָבען מיר בעשלאָ-סען צו גרינדען אַן'אַספּיראַנטור פאַר יונגעלייט, וועלכע ווילען זיך ווידמענען דער יודישער וויסענ-שאַפטליכער אַרבייט, וועלכע וועט געפיהרט ווערען אונטער דער אויפזיכט און אָנווייזונגען פון בעקאַנ-טע געלעהרטע. די הסכמה זיך צו בעטייליגען אין די לעקציעס פאַר צוהערער-אַספּיראַנטען האָבען דער-ווייל געגעבען: פּראָפ. ש. דובנאָוו, יעקב לעשטשינ-סקי, נח פּרילוצקי, ד"ר י. שיפּער א. אַ., וואָס שייך קאַנדידאַטען אויף אַספּיראַנטען, האָבען זיך אָפּגע-רופען 60 יונגעלייט.

עס איז כדאי — זאָגט ז. רייזען — צו לייענען די ביאָגראַפיעס פון די דאָזיגע קאַנדידאַטען, כדי צו זעהן, וואָס פאַר אַן'אינטערעסאַנטער יוגענד-עלע-מענט איז גרייט זיך צו ווידמענען דער וויסענשאַפט-ליכער אַרבייט פון „יוואָ". פיל פון זיי בעזיצען אַ סך שפּראַכען. עטליכע האָבען געענדיגט העכערע וויסענשאַפטליכע אַנשטאַלטען און געפינען נישט קיין שום פּראַקטישע פערווענדונג פאַר זייערע וויסענ-שאַפטליכע ידיעות. איינציגע האָבען שוין אָנגעשרי-בען וויסענשאַפטליכע אַרבייטען. פאַר די אַספּיראַנ-טען איז דורכ'ן „יוואָ" בעשטימט אַ מינימום סומע פאַר אַן'עקזיסטענץ.

די פאָרשטעהער פון „יוואָ" פּלאַנען אויך צו-רופען אַ ספּעציעלען קאָנגרעס, געווידמעט דער ווי-סענשאַפט און יודישער קולטור. די אַרבייט פונם קאָנגרעס דאַרף לויט'ן דערמאָנטען פּלאַן זיין פער-בונדען מיט אַן'אידעע, מיט קאָנסטרוקטיווער הילף און נישט מיט קיין געוויינען אויף חורבנות. דאָרט זאָל אויך אָפּגעגעבען ווערען צייט פאַר ליטעראַטור-פּראָבלעמען און פאַר טעאַטער-קונסט. מיר טראָגען זיך אויך אַרום מיט אַ פּלאַן צו שאַפען אַן'אייגענעם גרויסען פערלאַג אויף יסודות פון אַקציעס. אַלע פּלע-נער פאָדערן געלד-מיטלען.

צוריק מיט עטליכע יאָהר, האָבען די מאַגיסטראַ-טען און קהלות געדעקט 25 פּראָצענט פון „יוואָ"-בודזשעט. איצט ווערען אַלע סובסידיעס געשטראָכען. כדי צו קאָנען דערהאַלטען דעם דאָזיגען זעהר וויכ-טיגען און נויטיגען קולטור-וויסענשאַפטליכען אינ-סטיטוט, מוז זיך יעדער יוד, וועמען דער אַנשטאַלט איז טייער, מיט אַ געוויסער סומע בעשטייערן. אינם אָרימען ווילנא האָבען זיך געפונען דאָקטוירים און סוחרים, וועלכע האָבען אויף זיך גענומען אויסצו-האַלטען עטליכע אַספּיראַנטען. דאָס זעלבע דאַרף טון לאָדז, ווייל עס האַנדעלט זיך אין דעם פאַל וועגען איינער פון די וויכטיגסטע יודישע קולטור-אונטערנעהמונגען.

דער אינטערעסאַנטער רעפעראַט איז אויסגע-הערט געוואָרען מיט גרויס אינטערעס און די פער-זאַמעלטע האָבען בעשלאָסען, כדי נישט אָפּצושטעהן פון אַלע אַנדערע יודישע קבוצים אין דער גאַנצער וועלט, אויך אין אונזער שטאָט, לויט'ן מוסטער פון די פערגאַנגענע יאָהרען, אויך היי-יאָהר איינצואָרד-נען אַ גרויסע זאַמעל-אַקציע פאַר'ן יודישען וויסענ-שאַפטליכען אינסטיטוט.

צו דעם צוועק איז געשאַפען געוואָרען אַ גרע-סערער קאָמיטעט, אין וועלכען עס זענען אַריין די פּראָמינענטסטע פערזענליכקייטען פון יודישען לאָדז.

די אַקציע וועט זיך אָנהויבען אין די יום-טוב-טעג מיט אַ גרויסער אַקאַדעמיע, געווידמעט דער יו-דישער קולטור און וועט דויערן איבערן גאַנצען חודש מאַי.

ערמאָרדעט די כלה און דערנאָך זי בעגראָבען אין וואַלד
טויטער קערפּער נאָך אַ יאָהר ענטדעקט פון אַ שמעק-הונד. — פּראָצעס
פון דעם גרויזאַמען מערדער אין לאָדזער קריין-געריכט

אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק פון קריין-געריכט איז נעכטען געזעסען אַ מערדער, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין אויספיהרען אַ שוי-דערליכען מאָרד.

די מעשה איז אַזוי געווען:

דעם 15-טען אַפּריל, איז דער וואַלד-וועכטער אין זגערזש געגאַנגען מיט זיין הונט אין וואַלד. פּלוצים האָט זיך דער הונט אָפּגעשטעלט ביי אַ בער-געל און גענומען בילען, דעם וועכטער איז דאָס אויסגעקומען פערדעכטיג און מיט'ן שטעקען גע-נומען גראָבען אין זאַמד, און געפונען אַ טויטען קערפּער פון אַ פרוי, וואָס איז שוין געווען כמעט צופאַלען, וואָס ס'בעווייזט, אַז דער קערפּער איז שוין לאַנג געווען בעגראָבען.

דער וועכטער האָט דאָס באַלד געמאָלדען דער פּאָליציי און אַרעסטירט עטליכע פערדעכטיגע אין אויספיהרען דעם מאָרד. די סעקציע האָט פעסטגע-שטעלט, אַז די פרוי איז דערהרגעט געוואָרען מיט אַ שטיין אָדער מיט אַ טעמפּען געגענשטאַנד.

עטליכע טעג שפּעטער, האָט די זגערזשער פּאָ-ליציי דערהאַלטען אַן'אַנאָנימען בריף אין וועלכען ס'ווערט אָנגעוויזען, אַז דער מערדער איז אַ זעל-נער וועמענס מוהמע ס'איז אַגניעשקע פּשיבילסקאַ פון קאַלי נעבען לאָדז. די מוהמע האָט אין דעם טויטען קערפּער דערקענט די 23-יעהריגע העלענאַ קאַפּאַצקאַ, און אַז איהר חתן איז איהר ברידערן-זוהן דער 24 יעהריגער וואַצלאַוו סאַווינסקי, אַ לאָדזער, זיין מוטער וואוינט אויף שיעראַדזקיעגאַ 37 ער איז אַנטלאָפען פון פּולק און בעהאַלט זיך אויס פון דער זשאַנדאַרמעריע.

די מוהמע דערצעהלט ווייטער, אַז די קאַפּאַצקאַ האָט אַ חוץ סאַווינסקי'ן געהאַט נאָך אַ חתן, דעם גנב אַנטאַני דאַנראַוויטש.ביידע חתנים האָבען גע-לעבט פון גנבות און אַנדערע טונקעלע געשעפטען.

דעם 10-טען פעברואַר 1934 איז סאַווינסקי גע-גאַנגען מיט דער קאַפּאַצקאַ אויף אַ שפּאַציר, פון דעמאָלס אָן איז פון איהר קיין זכר נישטאָ.

סטאַווינסקי איז געזוכט געוואָרען פון דער פּאָ-ליציי פון 7-טען סעפּטעמבער 1934 אָן, ער האָט זיך כסדר בעהאַלטען אין די וועלדער אַרום לאַסק און זד. וואָלע. געכאַפּט האָט מען איהם בעת'ן אויס-פיהרען אַ גנבה. וועגען דעם מאָרד טענה'ט ער, אַז דאָס האָט זיין פּשיאַטשעל דאַנראַוויטש דערמאָר-דעט די קאַפּאַצקאַ.

נעכטען איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס, עס זענען אויסגעהערט געוואָרען די עדות.

שטרייק אין דער זאַקען-אינדוסטריע פערשאַרפט זיך
עס שטרייקען 1200 אַרבייטער

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, האָט מיט 2 וואָכען צוריק אויסגעבראָכען אַ שטרייק אין דער זאַקען-אינדוסטריע, מחמת דעם וואָס די אינטער-ווענץ פון אַרבייטס-אינספּעקטאָר האָט נישט דער-פיהרט צו קיין רעזולטאט, איז פון נעכטען אָן דער שטרייק פערשאַרפט געוואָרען, איצט שטרייקען שוין 1200 אַרבייטער. די טעג וועט ווידער פאָר-קומען אַ קאָנפערענץ ביים אַרבייטס-אינספּעקטאָר-

די „זגראַבנע" העלענקע
האָט בעקומען 7 חדשים תפיסה

ביי הענעך גרינשפּאַן (פּולנאַצנאַ 6) האָט גע-דינט אַ דינסט מיידעל העלענאַ וויסאַצקאַ. די בחור'-טע האָט בעמערקט, אַז דער בעל-הבית בעהאַלט יע-דען אָוענד דעם שליסעל פון דער קאַסע אונטער'ן קישען.

האָט זי זיך צוגעקריגען צום קישען צוגענומען דעם שליסעל, געעפענט די קאַסע און צוגענומען 300 זל. דעם שליסעל האָט זי רוהיג צוריק אַוועק-געלעגט פון וואַנען זי האָט איהם גענומען און פּערטיג.

צומאָרגענס האָט ג. בעמערקט, אַז ס'פעהלט 300 זל. דער חשד איז געפאַלען אויף דער דינסט.

די פּאָליצייאישע אויספאָרשונג האָט טאַקע פעסט-געשטעלט, אַז דאָס איז העלענקעס שטיקעל אַרבייט.

נעכטען איז זי פערמשפּט געוואָרען אויף 7 חדשים תפיסה.

פערברייטערט די טעלעפאָן-נעץ
מיטן לאָדזער פּאָוויאַט

(א) לעצטענס ווענדען זיך אין דער טעלעפאָן-געזעלשאַפט זעהר פיל דעלעגאַציעס פון שטעטלעך און גמינעס פון לאָדזער פּאָוויאַט וועגען פערלייגען דאָרט טעלעפאָנען, כדי צו לייכטער צו מאַכען און צו ערמעגליכען דאָס פערשטענדיגען זיך מיט די אויבענדערמאָנטע שטעטלעך און גמינעס.

די טעלעפאָן-דירעקציע נישט קוקענדיג אויף די טעכנישע שוועריגקייטען קומט נאָך אַלע ביטעס און אין קורצען וועלען זיך אָנהויבען אין גאַנצען לאָדזער פּאָוויאַט די אינסטאַלאַציע-אַרבייטען.

געשלעגען און מעסער-שטעכערייען
אויף די לאָדזער גאַסען

נעכטען זענען אויף די לאָדזער גאַסען פאָרגע-קומען אַ רייהע געשלעגען.

אויף פּל. ריימאָנטאַ איז דער 26 יעהריגער יוליאַן לאַספעלדער צעשלאָגען געוואָרען מיט אַ טעמפּען געגענשטאַנד.

אויף רוג נאַפּיורקאָווסקיעגאָ און גראַבאָוואַ איז דער 53-יעהריגער שוסטער יוזעף שוויענטאָסלאַווסקי פערוואונדעט געוואָרען ביי אַ געשלעג.

אויף זשגאָווסקאַ 52 איז בעת אַ געשלעג שטאַרק צעשלאָגען געוואָרען דער 17 יעהריגער יוזעף מאַזשאַווסקי.

אין אַלע פאַלען האָט די פּאָגאָטאָוויע געגע-בען הילף.

קיין אונטערן שלאָס...
ער האָט זיין אייגענעם ברודער דערשאָסען מיט אַ יעגער-ביקס

אויפן וועג צווישען דאָרף סטראַכאָטשע און קאָ-נין איז דער 27-יעהריגער מיכאל קאָמיסאַרטשיק שווער פערוואונדעט געוואָרען פון אַ קויל פון אַ יעגער-ביקס. נישט קוקענדיג אויף דעם בלוט-אָפּלויף האָט ער זיך צונעשלעפּט אַהיים און כדי צוצואיילען דעם טויט האָט ער מיט אַ ראַזיר-מעסער איבערגע-שניטען די אָדערען.

ווי די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט האָט צו איהם געשאָסען זיין אייגענער ברודער דער 24-יעהריגער וואַיטשעך. דער לעצטער האָט זיך מודה געווען אַז ער האָט דעם ברודער געשאָסען, ווייל ער האָט איהם אַ קלאַפּ געגעבען מיט אַן'אָרטשיק.

דער ברידער-מערדער איז אַרעסטירט געוואָרען.

אַן „אַגענט" פון אָבליגאַציעס
בעקומען אַ פּסק 3 יאָהר תפיסה

אהרן שליפקאָוויטש איז אין יאָהר 1932 געווען אַן'אַגענט פון אַ קראָקאָווער באַנק, וואָס האָט זיך פערנומען מיט פערקויפען מלוכה-אָבליגאַציעס. אַזוי אַרום האָט ער געוואוסט ווער ס'בעזיצט די אָבלי-גאַציעס און וואו זיי וואוינען. ש. האָט ביי די דאָזיגע אָבליגאַציע-בעזיצער אויף אַ ראַפינירטען אופן אויסגענאַרט די אָבליגאַציעס און באַק געגנו-מען ביי זיי געלד.

מיט אַ חודש צוריק האָט ער בעזוכט אַ געווי-סען פראַנטשישעק וואָיטשאַק (ראַדוואַנסקאַ 13), בעת'ן שמועס, האָט ער דערוויל „אַראָפּגעלאָזט" די אָבליגאַציע אין דער קעשענע.

נעכטען איז ש. געשטאַנען פאַר'ן געריכט, ער איז פערמשפּט געוואָרען אויף 3 יאָהר תפיסה.

פסח-אַקציע פון „נותן-לחם"
גרויסע נדבות אויף די הענד פון קאָנסול מאַקס קאָן

ווי די לעזער פון „נייעם פאָלקסבלאַט" איז בע-וואוסט פון אונזערע פריהערדיגע בעריכטען, איז „נותן לחם" אויף אונזער אַפּעל צוגעטרעטען צו אָרגאַניזירען אויף היינטיגען פסח אַ ספּעציעלע אונ-טערשטיצונגס-אַקציע פאַר געפאַלענע בכבודיגע יודי-שע פאַמיליעס. דער אַפּעל פון קאָנסול מאַקס קאָן, וועלכער האָט דער ערשטער געשפּענדעט די ערשטע טויזענד גילדען פאַר-דער אַקציע, האָט געפונען אַ זעהר וואַרימען אָפּקלאַנג אין דער גאַנצער יודישער געזעלשאַפט.

שוין אין די ערשטע פאַר טעג זענען אויף די הענט פון קאָנסול מאַקס קאָן אַריינגעפאַלען פאָל-גענדע סומען פאַר „נותן לחם": פון אַ פערזאָן, וואָס וויל נישט אָפּגעבען זיין נאָמען 400 זל, פון אַ צווייטען אויך אָהן אַ נאָמען 100 זל., ה' ק. צוקערמאַן 100 זל., ה' הערש באַראַט 100 זל., ה' יוזעף ליבראַך 100 זל., ה' חיים ווערדיגער 30 זל. ה' א. אייזען 25 זל. ה' מ. גליקסמאַן 25 זל., ה' איזידאָר וואַרשאַווסקי 25 זל. ה' דוד שטאַל 100 זל.

דער דריטער טאָג
פון דעם גרויסען פּאָליטישען פּראָצעס

אין דריטען טאָג פון דעם גרויסען פּאָליטישען פּראָצעס געגען די 16 בעשולדיגטע אין אַרויסגעבען קאָמוניסטישע צייטשריפטען, זענען אויסגעהערט געוואָרען אַ גאַנצע רייהע עדות פּאָליציאַנטען, קיין נייעס האָבען זיי נישט אַריינגעבראַכט.

היינט קומט פאָר די ווייטערדיגע פערהאַנדלונ-גען און עדות-פערהער.

אַפּטייקען
היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט בייטנאַכט דיזשורירען: א. פּאָטאָפּ (פּלאַץ קאָשטשעלני 10), א. כּאַרעמזאַ (פּאָמאָרסקאַ 12), ע. מילער (פּעטריקאָווער 46), מ. עפּשטיין (פּעטריקאָווער 225), ז. גאַרטשיצקי (פּשעיאַזד 59), י. אַנטאָניעוויטש (פּאַביאַניצער 56).

ספּאָרט-אַקאַדעמיע פון קריין-פערבאַנד „מכּבּי"
צו דער דערעפענונג פון דער מכּביאַדע

דינסטאָג אָוועגד איז אין „ראָזמאַיטאָשטשי", טעאַטער פאָרגעקומען אַ פייערליכע ספּאָרט-אַקאַדעמיע געווידמעט דער דערעפנונג פון דער 2טער מכּביאַדע, אין תל אביב. צו דער אַקאַדעמיע איז געקומען אַ גרויסער עולם, פאָרשטעהער פון דער מאַכט, ספּאָרט פערבאַנד, ספּאָרט-פעראיינען, אַ גענויען בעריכט פון דער אַקאַדעמיע וועלען מיר ברענגען.

היינט די פּרעמיערע „בּיראָ-בּידזשאַן"

פון היינט אָן ווערט אין קינאָ „מיראַזש" געווי-זען די יודישע פּרעמיערע „בּיראָ-בּדזשאַן" צוזאַמען מיט'ן בילד „נייע מענשען".

דער פילם וואָס שילדערט דאָס לעבען און ענט-וויקלונג פון דער יודישער רעפּובליק אויפ'ן ווייטען מזרח, האָט שטאַט אַרויסגערופען אַ סענסאַציע.

דער „קאַבּאַרעט-זינגער"
אין „ראָזמאַיטאָשטשי"-טעאַטער

די אויסגעצייכענטע פאָרשטעלונג „דער קאַ-באַרעט-זינגער" האָט אַ שטאַרקען און פערדינטען דערפאָלג. אַלע נומערן ווערען ביסירט, יעדע סצענע ווערט אַפּלאָדירט ביי דעם אָפענעם פאָר-האַנג. דער „קאַבּאַרעט-זינגער" ווערט היינט גע-שפּילט צו ביליגע פּרייזען.

דער „אַראַראַט" געזעגענט זיך מיט זיין היים-שטאָט

ווי ס'איז בעקאַנט, האָט דער „אַראַראַט" גע-שפּילט אין וואַרשאַ דעם גאַנצען ווינטער-סעזאָן (7 חדשים נאָכאַנאַנד), אין דעם גרעסטען און שענסטען יודישען טעאַטער-בנין אין „נאָוואָשטשי".

איצט האָט ער דאָרט פערענדיגט דעם סע-זאָן מיט אַ גרויסער אַקאַדעמיע, און אַזוי ווי דעם 19 ד.ח. הויבען זיך אָן די גאַסטשפּילען פון „אַראַראַט" אין פּאַריז (אין „קאַסינאַ סאַן-מאַרטען" אויפ'ן פּלאַס דע לאַ רעפּובליק) קומען די לאָדזער אַראַראַטניקעס אויף איין קאָנצערט-אַקאַדעמיע אין לאָדז, וואָס וועט פאָרקומען איבערמאָרגען. שבת אין „פילהאַרמאָניע".

ווי שייך – זיי וועלען זיך פאַר דער אויס-לאַנד-נסיעה נישט געזעגענען מיט זייער היים-שטאָט?!!

מעלדונג

אַכטונג „שיר" כאָר!

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן קאָנצערט, וואָס קומט פאָר דעם 21-טען אַפּריל ד. ח. פאָדערן מיר אויף אונזערע כאָר-מיטגלידער נאָרמאַל און פּינקטליך צו בעזוכען די פּראָבען, וועלכע קומען פאָר דריי מאָל אין וואָך, דינסטאָג, פרייטאָג און שבת אין אייגע-נעם לאָקאַל נאַרוטאָוויטשאַ 32.

די פערוואַלטונג.

SALA MALINOWA GRAND-HOTELU

פון דעם 1-טען אפריל ד. י. קאנצערטירען די בעקאנטע פאמפאזיטארען **Gold i Petersburski** מיט זייער פענאמענאלען אנסאמבל. גענצליך נײַ פראגראם. Nita and Roy (אקראבאטישער עקס-צענטרישער דועט); Ellen Navara (קלאסישע טענצערקע); Olga Abranówna (בעקאנטע קלאסישע טענצערקע). בעמערקונג: דינסטאג, שבת, זונטאג און יום-טוב פון 5.30 ביז 7.30 אוונט „FIVE O'CLOCKI" מיט'ן גאנצן פראגראם. מיר עמפפעהלען אונזערע מיטאגן פון 4 גענג צום פרייז פון 2.50 זל.

צום ערשטען מאל אין פוילען! די יודישע רעפובליק אין ראטען-פערבאנד

ביראָ-בידזשאַן

(דאס נײַע לעבען אויפן ווייטען מזרח)

איהר אויפבוי און ענטוויקלונג. יודישע פרייד און לייד. יודישע פאלקס-לידער און פאלקס-מוזיק. —

אין דער יודישער שפראך!

דאס איז דער סאוויעטישער פילם, וואס ווערט פון היינט, דאנערשטאג, ד. 4 אפריל געוויזען אין קינא **„MIRAŻ"** (קאנסטאנטינער 16)

צוזאמען מיט'ן צווייטען סאוויעטישען פילם: **„נײַע מענשען"** ●ביידע פילמען פאר איין בילעט! די פרייזען נישט געהעכערט.

קראָנג-קינא **CAPITOL** זאוואדזקא 16

היינט גרויסע פרעמיערע! די פרעהליכסטע אפערעטקע פון Franc Lehar א. ג.

„פריילכע אלמנה"

אין די הויפט-ראלן: JEANETTE MACDONALD, MAURICE CHEVALIER אין די הויפט-ראלן. רעזשי: ERNST LUBICZ

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נאכמ. שבת און זונטאג 12.30 בייטאג

Dr. **J. Neuman**

כירורג

(וועלכער ארדינירט אין שפיטאל אויף דרעווגאווסקא).

נעמט אן אין דערהיים פון 6—8 אוונט

זאכאדניא 57, טעל. 128-95

Dr. med. **M. TAUBENHAUS**

ספעציאליסט

פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

פעריהיטונג געגען שוואנגערשאפט

נגערזשער 11, טעל. 246-09

נעמט אן פון 4—8 אוונד.

אויפפאדערונג!

דערמיט פאדער איך אויף דעם ה' ש. שלאמקאוויטש, קילינסקיעגא 15 צו ערלעדיגען מיר די פראטעסטען פון אייגענער אויסשטעלונג ווי אויך די קונ-דישע, אין פערלויף פון 2 טעג. אין גע-גענפאל וועל איך איבערגעבען די זאך דער פראקוראטור פאר נישט געזעצליך שטרייכען זיין אייגענער זשירא.

מ. סימעל. 7059

ד"ר העללער

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט

זונטאג פון 11—2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

אונבעמיטעלטע — לטעשניצע-פרייזן

קליינע אנאנסען

1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

אכטונג! א גערטנער מיט א וויכ-טיגער ערפינדונג פאר דער לאנדווירט-שאפט, זוכט א שטעלע. פון שלעכטע ערד וועט א דאנק די ערפינדונג קענען דאס בעסטע אויבסט וואקסען. לאנדבעזיצער מיט קאפיטאל קענען זיך מעלדען. — אפערטען אונטער „ערפינדונג" אין אדמ. פון דער צייטונג: 7048

ס'איז פערלוירען געווארען עטליכע וועקסלען אויף א סומע פון 12,000 זל. אבצוגעבען געגען בעלוינונג צו קלמן בענטשקאווסקי (מרדכי גבאי'ס) זשידאוו-סקא 17. דיסקרעציע געזיכערט.

Sprzedam dwa pierwszorzędne zakłady Fryzjerskie, wiadomość Franciszkańska 6 lub Zawadzka 33 od zaraz. 7061

Pierwszorzędny fryzjer damski, męski z kartą rzemieślniczą poszukuje pracy od zaraz lub na prowincji wiadomość zawadzka L. 17, Zylberman front 1 pięt. vis-a-vis schodów. 7068

שרייבען שעהן און שנעל לערענט אויס דער בעוו. קאליגראף ל. בערמאן אין 15 לעקצ. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אפילו דעם, וואס קאן גארנישט שרייבען אין 20 טעג. די עלטער שפילט גיט קיין ראלע. די פרייזען אוגענגליכע. אלפע 1. מאי 4, וו. 21, ביי ליפשיץ.

פרייע פאסטענס

א קוואליפיצירטע אזשורקע-נייערין צו טאשען-טיכלעך און א מיידעל, וואס קען שנעל נייען אויף א מאשין, ווערען געזוכט לאגעווניצקא 8, פראנט, 2. שט. וואוינונג 24. 7057

ראַקאַלען

א פאר-פאלק מיט א 4-יעהריג יונגעל זוכט א צימער מיט מעבעל, עווענטועל אהן. אפערטען אין אדמינ. אונטער „פאר-פאלק". 7056

פערשידענעם

Od 1-go nowe kursy języków angielskiego, niemieckiego, francuskiego dla początkujących i zaawansowanych. Zgłoszenia codz. od 10-2 i 4-8 w Dyrekcji Studjum Jezykowego Piotrkowska 31, II p. fr. Miesięcznie 5 zł. 9969

ביליגער פערקויף פון מאדערן מעבעל אויף גינסטיגע בעדינגונגען. לאדז, 6-טער שערפיען 2 (עק פיעטריק.) 8689

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. Ceny przystępne Narutowicza 11, m. 4, front. Zgłoszenia 5-6 popoł.

KOLEJ ELEKTRYCZNA ŁÓDZKA,

Spółka Akcyjna.

BILANS z dnia 31 grudnia 1934 r.

Majątek

	Zł. gr.
Place	916.722,24
Budynki	4.032.427,17
Tory	10.265.138,38
Sieć kabli podziemnych i przewodników jezdnych	3.464.490,57
Tabor	11.258.054,52
Urządzenia elektrowni	2.452.124,95
Inwentarz techniczny	1.044.507,80
Inwentarz biurowy i gospodarczy	426.095,18
Zaprzęgi, pojazdy i samochody	171.668,19
	34.031.229,—
Magazyn	468.624,05
Kasa	21.020,33
Papiery wartościowe	278.469,70
Dłużnicy	237.381,63
Depozyty i kaucje	205.400,—
Sumy przechodnie	45.471,07
	35.287.595,78

Zródła

		Zł. gr.
Kapitał akcyjny		20.250.000,—
Kapitał amortyzacyjny	Zł. 6.421.000,—	
Kapitał zapasowy	„ 2.734.000,—	
Fundusz dyspozycyjny	„ 554.000,—	
Fundusz odnowienia	„ 554.000,—	
Fundusz budowlany	„ 276.000,—	10.539.000,—
Ogółem kapitały własne		30.789.000,—
Wierzyciele		1.804.909,82
Dywidenda niepodniesiona		40.396,50
Depozyty i kaucje		214.905,04
Sumy przechodnie		34.094,11
Pozostałość zysku z roku 1933	Zł. 21,12	
Zysk za rok 1934	Zł. 2.404.269,19	2.404.290,31
		35.287.595,78

Rachunek zysków i strat z dnia 31 grudnia 1934 r.

Winien

	Zł. gr.
Wydatki ogółem	8.998.485,92
Zysk za rok 1934 wraz z pozostałością z roku 1933	2.404.290,31
	11.402.776,23

Ma

	Zł. gr.
Pozostałość zysku z roku 1933	21,12
Wpływy ogółem	11.383.581,61
Dywidenda niepodniesiona	19.173,50
	11.402.776,23

Powyższy bilans oraz rachunek zysków i strat zatwierdziło Walne Zgromadzenie akcjonarjuszów z dnia 28 marca 1935 roku.

DYWIDENDA wynosi Zł. 24.— od każdej akcji wartości nominalnej Zł. 600.— i będzie wypłacana, poczynając od dnia 29 marca 1935 r., przez Spółdzielczy Bank Przemysłowców Łódzkich z ogr. odp. w Łodzi, ul. Pierackiego Nr. 15, na podstawie szóstego kuponu.

Wypłata dywidendy na podstawie świadectw ułamkowych w odpowiednim stosunku będzie dokonywana przez Kase Kolei Elektrycznej Łódzkiej, Sp. Akc., w Łodzi, ul. Tramwajowa Nr. 6.

Zarazem zaznacza się, że — stosownie do § 48 Statutu Spółki — dywidenda, nie odebrana w ciągu 5 lat, przechodzi na własność Spółki.

Dr. med. **Haltrecht**

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1³⁰—2³⁰ מיטאג און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 מיטאג.

עלעקטראנאליזען.

פאר אונבעמיטעלטע לטעשניצע-פרייזן

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

לאדזער יודישער לאקאטארען און כובלאקאטארען-פעראיין געפינט זיך אויף יעטריקאווער 31, וו. 22. דער סעקרעטאריאט איז טעטיג טעגליך פון 6 ביז 9 אוונט. ס'ווערען געשריבען ביטעס, ערטיילט עצות, אויסגעגלייכט סכסוכים און געפיהרט בל'ערליי דירות און עקסמיסיע-פראצעסען.

עס-אייל

פון לאגער און מינדלעך עמפפעהלט **LANDECK i HOFMAN** Andrzeja 6, tel. 10-034.

Dr. med. **Z. DATYNER**

אוראלאג

ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנק.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעמט אן פון 2—3 און פון 6—8 אוו

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה:

פאר'ן טעקסט—18 גר.	פרײַטאג און ערב-יו"ט—24 גר.	אין דער זייט-שפאלטען	
אין טעקסט—40		60—	4
זאג'ן טעקסט—12		18—	

מיטער דער שטאָרם 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגן—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט-שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: 4 זלאטעס א חודש, מיט צושטעלן א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

מעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצובאצאלען פאר דעם אנאנס

מאנו'ן איינהאלט אין טאג פון די אנאנסען איז דער פערלאג ניש'ט פאראנט-ווארטליך. די אדמיג. איז אפען בייטאג און ביינאכט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman